

Od 1. nov. dalje naročnina mesečno 80 din, za inozemstvo 50 din — nedeljska izdaja celoletno 96 din, za inozemstvo 120 din.

Uredništvo: Kopitarjeva ul. 6/III. Tel. 40-01 do 40-05

SLOVENE

Cek. rač.: Ljubljana št. 10.650 za naročnino in št. 10.349 za inserate.

Uprava: Kopitarjeva ulica 6 Tel. 40-01 do 40-05

Podruž.: Maribor, Celje, Ptuj, Jesenice, Kranj, Novo mesto, Trbovlje.

Lzaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Najlepši biser angleške krone

V dosedanjih razmišljanjih in ugibanjih o poteku in izidu vojske, se je venomer slišala Kanada, kakšnega prvenstvenega pomena da je za britanski imperij, ki bi mogel v najslabšem primeru prestaviti svoje politično središče v Ottawa, od koder bi mogel nadaljevati vojsko, če bi bilo tako treba.

Zdi se, da ta načrt, če je sploh kdaj obstajal kot ena iz mnogih možnosti, ako bi res veliki imperij prišel v tako zadrego, spada med tista ugibanja, ki se pač porajajo v takih časih kot interesanten domislek, ki ni do konca premišljen. Vsaj kar se važnosti za britanski imperij tiče, Kanada nikakor ne stoji na prvem mestu, ampak je slejkoprej najdragocenejši biser v kroni angleškega kralja in cesarja Indija s svojimi 370 milijoni prebivalstva in neizmernimi prirodnimi bogastvi. Tudi ameriški general David Barrows, ki veliko piše tudi o državno političnih vedah, je izrazil nedavno na predavanju v Filadelfiji mnenje, da je za britski imperij najvažnejša obramba prostora med Suezom, Kapstatom in Singaporom in ta naloga se more rešiti iz Londona in Delhija. Zato je začel britski imperij graditi novo pomorsko oporišče Trinkomaki na Ceylonu. Zelo pomembna je tudi gospodarska obrambna konferenca, ki jo je sklical indijski podkralj lord Lilinthgow v Novem Delhiju.

Indija je v tej vojski postala za Anglijo zopet težavno vprašanje. V minuli svetovni vojski je sam Gandi organiziral pomoč indskega ljudstva Angliji. Takrat so postavili v Indiji armado 1.097.642 mož, od katerih so jih poslali na evropska in druga bojišča 700.000. Danes je od 500.000 mož, kolikor jih je mislila Anglija mobilizirati, pod zastavami komaj ena četrtina in na raznih frontah se od tega števila nahaja kakšnih 60.000 indskih vojakov. V minuli svetovni vojski je Indija na davkih in dobavah imperiju spravila skupaj nič manj ko 500 milijonov funtov, to je toliko, kolikor je Anglija zaprosila letos posojila v Zedinjenih državah Severne Amerike, dočim Indija danes ne dobavlja skoraj ničesar.

Kako je prišlo do tega gotovo neprijetnega položaja? Indijski podkralj se že celo leto razgovarja in pogaja s predstavniki indske narodne stranke ali takozvanega kongresa, da bi tudi Indija žrtvovala svoj delež za obrambo britskega imperija. Do danes pa ti razgovori niso še pripeljali do nobenega rezultata, čeprav se je že parkrat zdelo, da se bo dosegel kompromis. Lord Lilinthgow se je razgovarjal ves čas z Gandijem, ki je slejkoprej od velike množice indijskega ljudstva priznan kot voditelj. Gandi, ki je kljub nekim svojim nepremakljivim načelom dostopen spravi in je enkrat celo izjavil, da ne mara delati imperiju težav v trenutku, ko je v veliki stiski, se ni dal do danes prepovoriti, da bi odnehal na črti, ki se je drži podkralj, ker danes zahteva takšno ustavo za Indijo, po kateri bi bila resničen in enakopraven dominijon, kakor so drugi britski dominijoni. Angleška vlada pa misli, da bi mogla na to pristati samo pod nekaterimi pogoji in omejitvami. Zato indski politični voditelji nočejo vstopiti v začasni upravni svet, ki ga je imenoval podkralj, da bi se vse sile Indije mobilizirale za obrambo svetovnega cesarstva. Septembra meseca je Gandi v pismu podkralju izjavil, da Indija nikakor ne misli na to, da bi pristojno in brez primerljivih protikompenzacij stopila v kolo onih, ki britski imperij v sedanjih vojni podpirajo. Šel je tudi tako daleč, da zahteva, da smejo govorniki narodne stranke govoriti proti vojni, oziroma proti temu, da bi se je udeležila Indija. Ker zastopnik britskega imperija na to seveda ni pristal, se je začela borba, v kateri angleška policija zapira čedalje več voditeljev indske nacionalne stranke. Najprej so zaprli Subaša Bose, bivšega bombajskega župana, nato Pandit, Hehruja, ki je bil obsojen na štiri leta ječe, Gandijevega tajnika Tatela in v zadnjih dneh tudi Nehrujevo sestro, veliko propagatorico iaceje popolne neodvisnosti Indije, ter na stotine drugih. Stranka, kateri stoji Gandi tako rekoč moralno na čelu, je zavzela zadnja leta bolj in bolj radikalno stališče, ki zahteva, da Anglija prizna popolnoma neodvisno indsko državo brez pogojev in omejitev in bi se takoj obrnila proti Gandiju, če bi v svoji spravljalnosti hotel delati radikalcem težave.

Londona vlada je sedaj izjavila, da ne bo uvajala več nobenih ustavnih reform in podkralj je parlamentu v Novem Delhiju sporočil, da je zaenkrat opustil namero, da bi upravni odbor za pomoč v sedanjih vojni izpolnil z voditelji indske narodne stranke ter hoče čakati na boljše čase. Zdi se tudi, da bo angleška vlada posegla še po ostrejših sredstvih in bo moral Gandi, kakor že tolikokrat v prejšnjih časih, tudi sedaj rotati v zapor. Anglija pa se je lotila druge akcije in je sklicala, kakor smo že omenili, obrambno gospodarsko konferenco vseh dominijonov in kolonij od južne Afrike do malajskih držav in Avstralije. Na tej konferenci, ki zboruje v Novem Delhiju, se posvetojuje, kako naj bi se dominijoni in kolonije gospodarsko organizirali tako, da bi se mogli sami oboroževati in braniti. Ta program je velikopotezen in upoštevanja vreden. Vsaka kolonija bo morala ustvariti lastno vojno industrijo, vkolikor je še ni. Indija ima veliko za vojskovanje važnih surovin in železa. Naloga je obsežna in nelahka ter izpeljiva le v večjem razdobju, je pa seveda velikega pomena, da se sploh začne. Treba bo tudi izučiti za oboroževalno industrijo indske delavce, in to je tudi delo za daljšo dobo let.

Kako se bodo stvari razvijale v Indiji sami, je težko predvideti. Indsko nacionalno gibanje, ki ima za seboj že pol stoletja, obstaja iz skušenj, od leta od leta narašča in zajema tudi že najbolj neuke in siromašne sloje, vendar v delu, kjer živi toliko narodov in ver, velika notranja nasprotstva še nikakor niso premagana, tako da je odprta sila indskega nacionalizma proti močni roki Anglije slejkoprej na slabšem. V veliki meri pa indski nacionalizem trpi tudi na tem, da je Nehru zapeljal ali namerava zapeljati narodno stranko v skraj-

Grof Csaky v Sloveniji

Po podpisu pakta o večnem prijateljstvu je prišel madžarski zunanji minister na lov v Kamniške planine – Nadaljni ugodni odmevi v madžarskem tisku

Madžarski zunanji minister grof Csaky (s kučmo) na ljubljanskem kolodvoru pred odhodom na lov v Kamniško Bistrico.

Ljubljana, 13. decembra.

Davi se je ob 10.20 pripeljal na ljubljansko postajo s posebnim dvornim vlakom madžarski zunanji minister grof Csaky s svojim spremstvom. Na postaji so visokega gosta pričakovali, poveljnik orožništva polkovnik Barle, upravnik policije dr. Hacin, železniški ravnatelj inž. Kavčič in dr. Takoj po prihodu vlaka so visoki gostje izstopili in sicer madžarski zunanji minister z gospo, dalje madžarski poslanik v Belgradu baron Bakacz Beseney z gospo, posebni tajnik obmejnih grof Pallavacini ter drugo spremstvo, kakor tudi zastopnika našega zunanjega ministrstva, ki sta pridržena grofu Csakyju dr. Stevan Cirkovič in uradni dvornega maršala dr. Iv. Babič. Galski Postaja je bila okrašena z jugoslovanskimi in madžarskimi zastavami. Visoki gostje so takoj vstopili v avtomobile in se odpeljali proti Kamniški Bistrici, kjer bodo šli na lov na divje koze. Visokim gostom želimo prijetno bivanje pri nas.

Odhod Csakijevega spremstva iz Belgrada nazaj na Madžarsko

Belgrad, 13. dec. m. Po večeršnjem podpisu pogodbe o večnem prijateljstvu med Jugoslavijo in Madžarsko je davi zapustilo našo prestolnico tudi ostalo spremstvo madžarskega zunanjega ministra, ki ni odšlo z grofom Csakyjem na lov v Slovenijo. Spremstvo je odpotovalo v Budimpešto. Naša železniška uprava je madžarskim gostom dala na razpolago dva salonska vagona, ki so jih priključili vlaku, ki je madžarske goste odpeljal do Subotice, kjer so salonska vagona priključili rednemu brzemu vlaku, ki jih je odpeljal naprej v Budimpešto.

Madžarske goste so na postajo spremili zastopniki naših kulturnih in gospodarskih oblasti, osebe madžarskega poslanstva in številni jugoslovanski časnikiarji s šefom Osrednjega tiskovnega urada Predragom Milojevičem na čelu. V imenu zunanjega ministra se je od gostov poslovil kabinetni šef Šečerovič. Navzoč je bil tudi jugoslovanski poslanik v Budimpešti Svetozar Rašić. Madžarsko poslanstvo so zastopali svetnik Homan, vojaški ataše polkovnik Vasvari in tiskovni ataše dr. Schmidt-Papp. — Razgovor med madžarskimi gosti in našimi zastopniki in časnikiarji pred odhodom vlaka je potekel zelo pristrčno. Spremstvo grofa Csakya kakor madžarski časnikiarji so jugoslovanskim tovarišem zatrjevali, da odnašajo s seboj najlepše vtise iz naše prestolnice. Poudarjali so svoje veselje in ponos, da so prisostvovali podpisu prijateljske pogodbe, ki bo obe prijateljski državi še tesneje združevala in povezovala na kulturnem, političnem in gospodarskem polju zaradi vzajemne obrambe miru in donavski kotlini in na Balkanu. Ko se je začel vlak premikati, so madžarski gostje klicali: »Na veselo in skrajšnje svidenje v Budimpešti!«

Cincar-Marković v kratkem v Budimpešti

Kakor poudarja pogodba med Jugoslavijo in Madžarsko v čl. 3. stopa pogodba v veljavo z dnem izmenjave ratifikacijskih listin v Budimpešti. Ratifikacija se bo izvršila čimprej. Zato bo jugoslovanski zunanji minister dr. Cincar Marković vrnil čimprej obisk madžarskeu zunanjemu ministru v Budimpešti.

Madžarski tisk navdušen za prijateljstvo z Jugoslavijo

Budimpešta, 13. decembra. MTI: Že samo delo, da za zavzemajo članki in poročila o večeršnjih dogodkih ogromne prostore v jutranjih budimpeštanskih listih lahko služi kot zgovoren dokaz za izreden pomen, ki ga ves madžarski tisk brez razlike pripisuje pogodbi, ki je bila večeraj v Belgradu podpisana med Madžarsko in Jugoslavijo. Vsi listi se strinjajo v tem, da predstavlja ta pogodba zelo pomemben prispevek k ojačitvi miru in postavlja trdne temelje za plodno sodelovanje dveh sosednjih držav. Drži kot pribito, da je Budimpešta z največjo radostjo pozdravila poročilo o podpisu madžarsko-jugoslovanskega sporazuma. Sklenitev tega sporazuma razumejo v madžarski prestolnici kot dohodek prvenstvenega pomena in kot odlično delo miru, ki obljublja roditi najsrečnejše plodove pri utrjevanju miru in sicer ne samo za državi, ki sta ta sporazum sklenili, temveč tudi za vso jugovzhodno Evropo. Listi objavljajo tudi danes cele stolpce poročil svojih posebnih dopisnikov iz Belgrada. Ta poročila silno obširno popisujejo večeršnje dogodke v Belgradu in zmerom znova poudarjajo pristrčno ozračje, ki je vladalo v Belgradu o priliki sklenitve tega pomembnega sporazuma. Listi prinašajo razen tega obširne odlomke iz člankov jugoslovanskega tiska, ki točno tolači čustva iskrenega prijatelja, ki jih za Madžarsko govji jugoslovanski narod. Budimpeštanski listi poudarjajo, da je madžarska javnost globoko ganjena sprčo besed, ki jih je večeraj izgovoril jugoslovanski zunanji minister Aleksander Cincar Marković, ki je v svoji izjavi podčrtal veliko vlogo, katero je odigral madžarski tisk s tem, da je pripravil tla za madžarsko-jugoslovansko zblizanje. Številni listi objavljajo fotografije Nj. kr. Vis. kneza namestnika in zunanjega ministra Cincar-Markovića.

Italijanski protinapadi na albanski fronti

Italijanska poročila

Nekje v Italiji, 13. dec. t. Poročilo št. 189 glavnega stana italijanske oborožene sile o operacijah v Grčiji se glasi:

Na grškem bojišču nič posebnega. Manjši napadi krajevnega značaja so bili odbiti.

Lažniva tuja poročila o nemirih v Italiji, kjer nasprotno, vladata mir in red

Rim, 13. dec. b. Italijanski tisk odločno in ogorčeno zanika, da bi prišlo do kakšnih nemirov v Milanu, Firenzi in Trstu. Listi ponatiskujejo tudi članek »Basler Nachrichten«, ki prav tako zatrjujejo, da poročila, ki so jih razširile nekatere tuje agencije o nemirih v Italiji, niso resnična. List je namreč od svojih ljudi prejel povsem zanesljiva poročila, ki govorijo, da je v vseh omenjenih mestih največji red in mir. Italijanski listi vidijo v tendenčnih poročilih tujih agencij namen, da bi se zrušil lažšem, kar pa se ne bo nikomur posrečilo.

Grška poročila

Atene, 13. dec. t. Atenska agencija: Poročilo št. 47 grškega generalnega štaba se glasi:

Krajevne vojaške operacije na posameznih odsekih albanske fronte. Naše patrole so z nekoga izvidniškega pohoda pripeljale s seboj nekaj ujetnikov. Sovražna letala so metala bombe na Leukad, kjer je bila povzročena manjša škoda. Cloveških žrtev pri tem napadu ni bilo.

Zastopnik propagandnega ministrstva je raztolmačil časnikarjem na konferenci tiska, da so poročila z bojišč še vedno zelo zadovoljiva. Grške čete imajo pobudo še vedno na svoji strani. Toda nastopilo je strašno vreme s snežnimi viharji, ki delovanje vojaških oddelkov zelo ovirajo. Na južnem odseku fronte so grški oddelki pred Himaro, v sredini pred Klisuro in Tepelenijem, na severnem odseku pa je nasprotnik organiziral zelo hud odpor, ki je posebno močan v gorovju nad reko Devoli ter na Mokri planini. Italijani hočejo z odporom pri reki Devoli na vsak način preprečiti Grkom dostop do petrolejskih vrelcev, na severu pa jim hočejo onemogočiti dostop do reke Skumbe, ker bi bila potem pot proti Elbasanu odprta. Toda tudi na tih mestih grške čete napredujejo, vendar pa morajo vsak korak tako rekoč izvojevati z bajejonom v roki.

Poročevalce »Associated Pressa« je dobil obvestila, da so na Mokri planini Italijani izvedli

tri zaporedne protinapade, toda nasprotnik se je moral zaradi pritiska končno umakniti nazaj v izhodne postojanke.

Kaj piše »Regime fascista« o dogodkih v Albaniji

Rim, 13. dec. t. »Regime fascista« piše v svojem članku, kako »Angleži in Grki govorijo o velikih izgubah, ki da jih je utrpela italijanska armada na fronti proti Grkom. Vsega skupaj je tamkaj 762 mrtvih in nekaj nad 1.000 ranjenih«. To je najboljši dokaz o obsegu bojev, ki se razvijajo na tej fronti. Novi poveljnik generalnega štaba Cavallero je skupno s poveljnikom čet v Albaniji generalom Soddu že ustalil italijanski front, ob kateri se sedaj razvijajo sovražni napadi.«

»Toda je neka oseba«, piše rimski list, »ki bi imela največji interes, da molči, ki pripoveduje okrog po raznih salonih, da je bila proti italijanskemu nastopu proti Grkom in da je za to vojno zahtevala več vojaštva. Če je na tem kaj resnice, potem naj bo javnosti povedano, da se je ta ista »neka oseba« sama obvezala, da bo nastop proti Grčiji izvedla z oboroženo silo, ki je že takrat bila v Albaniji. Vse drugo je zavijanje in laž. Prav otročje je, valiti sedaj krivdo na politično vodstvo stranke, kajti vojno vodstvo je stvar vojni-tehničnih voditeljev ne pa politične stranke.«

Ameriška poročila

Atene, 13. dec. t. Associated Press: Večerna zasebna poročila z bojišč govorijo o napredovanju grških čet iz Santi Quaranta proti severu. Tudi padec Tepelenija in Klisure da je samo še vprašanje časa. Na severnih bojiščih je italijanski odpor bolj trden in organiziran. Italijanska moč v Albaniji dosega sedaj po cemitvah grškega generalnega štaba okrog 14 divizij, to je okroglo 200.000 mož, s katerimi upajo zaustaviti grško prodiranje.

Boji sredi snežnih viharjev

Atene, 13. dec. b. United Press: Iz Albanije prihajajo poročila, da so italijanske čete, ki se na jugu umikajo, dosegle sedaj Port Palermo, ki leži 1 km daleč od Himare. V odseku Podgrada, zahodno od Ohridskega jezera so v teku ogorčeni boji med grškimi evzoni in italijanskimi planinci. Boje spremljata snežni vihar in neurje, zaradi česar vojaštvo ene in druge strani prenaša nadčloveške napore. Grško uradno poročilo govori, da so Grki odbili nov protinapad italijanskih čet.

Z naše meje

Belgrad, 13. decembra. m. O bojih na grško-albanskem bojišču poročajo iz Djevdelijske, da se je po par dneh spet slišalo močno topniško streljanje. Iz tega je razvidno, da so se na severnem bojišču v okolici Podgrada spet pričeli srediti boji. Vtem delu bojišča pripravlja Italija veliko

Nadaljevanje na 2. strani

Tolmač znakov: 1 = Albanija; 2 = Grčija; 3 = Jugoslavija; 4 = črta, ki jo je dosegel grški napad; 5 = črta, ki jo je v početku dosegel italijanski napad; 6 = državna meja; 7 = ceste; 8 = petrolejski vrelci v Albaniji v dolini reke Devoli; 9 = smer grškega napada.

Zemur, 13. decembra. AA. Vremenska napoved za 14. december: Hladnejše bo. Zvedrilo se bo od severozahoda, pretežno oblačno pa bo v ostalih delih države kjer bo tu pa tam snežilo. Prevla doval bo severni veter spremenljive jakosti.

Zagrebska vremenska napoved: Hladno.

Gospodarstvo

Cene nadalje naraščajo

Iz pravkar objavljenih podatkov Narodne banke o indeksu cen na debelo za mesec november posnemamo, da so cene nadalje narasle. Indeks cen kmetijskih raslinjskih proizvodov je narasel od oktobra na november od 176,5 na 187,8, torej za 6,4%, indeks cen živine in proizvodov od 113,4 na 113,5, ali samo za 1%, cene mineralnih proizvodov od 127,5 na 135,7, odn. za 6,4% in indeks cen industrijskih proizvodov od 212,1 na 224,2, odn. za 5,7%.

Skupni indeks cen je narasel od 132,1 (podlaga so cene v letu 1926 kot 100) na 136,6, t. j. za 3,4%. Izvojni proizvodni cenovni indeks od 131,8 na 135,8, t. j. za 3%, uvojni pa od 126,0 na 127,6, odn. 1,2%.

Ce primerjamo cene avgusta meseca 1939 in novembra 1940 na debelo, potem vidimo, da so od

avgusta lani do novembra letos narasle cene rastlinjskih proizvodov za 148,1%, cene živine in proizvodov za 67%, cene mineralnih proizvodov za 44,5% in industrijskih proizvodov za 58,6% in skupni indeks za 78%. V 13 vojnih mesecih so naše cene na debelo zrastle za 78%.

Tudi cene na drobno so znatno narasle. Indeks, ki ga izračunava Narodna banka za življenjske stroške v Beogradu kaže, da so cene za prehrano, oblake in obutev, kurjavo in razsvetljavo, stanovanje in ostale potrebe v Beogradu narasle od avgusta 1939 do novembra 1940 od 107,7 (podlaga so cene leta 1937 kot 100) na 147,51, t. j. za 37%. Predvsem so se zvišali izdatki za prehrano, nadalje za oblake in obutev, dočim so za kurjavo in razsvetljavo narasli le v manjši meri, cene stanovanj pa so ostale neizpremenjene.

Pospoševanje kmetijstva v celjskem okraju

V sedanjih razmerah in prilikah kmetijskemu gospodarstvu skoraj ni mogoče očrtati smernice za bodoče delovanje in procvit kmetijstva. Današnji čas nam ne daje jasnega pogleda v najbližjo bodočnost in ni mogoče vedeti, kako bodo sedanje vojne razmere vplivale na poredne panoge kmetijstva. Zaradi tega smo primorani, da usmerimo naše pospeševalno delo z ozirom na pospeševanje v preteklih letih le z razliko, da se bo pospeševanje tistih panog, katere postajajo v sedanjem času posebno dobičkonosne, poglabilo.

Celjski okraj (22 občin) je precej obširen. Meri 605 713 ha. Od tega odpade na njive 12 tisoč 756,84 ha, na vrlove 185,94 ha, na travnike 11.883,66 ha, na pašnike in planine 4 tisoč 918,54 ha, na vinograde 1618,06 ha, na gozdove 27.054 ha in na nerodovitno zemljo 1 tisoč 402,63 ha. Iz te kmetijske statistike je razvidno, da je skoraj polovica celokupne površine okraja pod njivami in travniki, kar dokazuje, da je približno polovica okraja ravninskega in je s tem že dana dobra podlaga za razvoj kmetijstva. Celjskemu okraju pripada v glavnem Spodnja Savinjska dolina z njenim obrobjem. Na jugu so markantne skrajne točke: Velika Planina, Mrzlica, Kamnik, Gozdni, Tolsti vrh. Na severu zapira zapira kotlino Paški Kozjak in Stenica, ki se polagoma dvigata po širšem pasu gričevja. Na zapadu meji okraj na skrajne točke Dobrovlje, Tolsti vrh in Kresica. Vzhodno pa je kotlina odprta in prehaja v valovito gričevje, ki se razprostira ob reki Voglajni in njenih pritokih. Del Savinjske doline je večji ravninski pas ob potoku Boljska, ki sega še preko Vranskega do Ločice.

V Savinjski dolini prevladuje pretežno peščena zemlja, v hribovitih predelih, posebno v občinah Dramlje, Vojnik, Dobrna, Vel. Pirešica in Griže, pa je zemlja slabo rodovitna, ker vsebuje veliko laporja in apnenca.

V podnebju okraja pripada okraj humidni zoni, z letnimi padavinami okoli 1100 do 1200 mm. Celjska kotlina je tudi precej vetrovna, vendar pa je podnebje primerno. Povprečna temperatura v juliju znaša 19—20°C, v januarju —2 do —3°C.

Najvažnejši tržni center v okraju je Celje. Poleg tega pa so važni za vnovčevanje kmetijskih pridelkov kraji, kjer so industrijski obrati, kakor Store, Griže in Polzela. Na Dobrni je tudi zdravilišče in letovišče, kar zelo ugodno vpliva na vnovčevanje mleka, jate in raznih vrtnarskih pridelkov.

Najvažnejši vloga igra trgovsko-industrijska rastlina — hmelj. Hmeljske površine je 1340 ha. Ali letos je ravno ta najbolj donosna rastlina težko pridelala okraj, posebno savinjsko dolino, ki preživlja gospodarsko negotovost in pomanjkanje. Hmeljska trgovina stoji, kar so povzročili svetovni dogodki. Hmeljska trgovina je namreč odvisna izključno od izvoza in to predvsem v Ameriko. Za to rastlino v sedanjem času ni mogoče napraviti pravega pospeševalnega načrta, ker če bodo tako težki izgledi, kakor so sedaj, tudi v bodoče, bo pač treba gledati, da hmeljske nasade časno skrbimo in spremenimo v druge kulture.

Poleg hmelja je važna kultura tudi krompir, ki se tudi goji v precejšnji meri v Savinjski dolini. Krompir je zelo dobre kvalitete, ker mu zemlja popolnoma odgovarja. V dobrih krompirjevih letinah se tudi nekaj vagonov krompirja proda izven okraja.

Pridelek žita prihaja v poštev le za lastne potrebe.

Te panoge se bo pospeševalo z nabavo skupnih kmetijskih strojev in orodja, z nabavo razkuzil za semensko žito in zatiranjem rastlinjskih bolezni, posebno na hmelju, z nabavo dobrih semen, z nakupom hmeljskih škropilnic in propagiranjem hmelja v inozemstvu. Propagiranje se bo globlje obdelavo zemlje, pravilno gospodarstvo z gnojem, uporabo umetnih gnojil in dreniranje njivskih površin.

Predvsem se bo težilo, da se bo površina onih kultur, ki so neobhodno potrebne za življenjski obstoj in katerih sedaj v okraju primanjkuje, čimbolj intenzivno izkoriščala in da bo pridelek čim večji.

Pri travništvu se bo priporočalo, da se bo do travnikov pravilno negovali in gojili z domačimi in umetnimi gnojili, odvajanje močvirnatih travnikov, apnenje kislih travnikov. Po možnosti bo kmetijski odbor prispeval k nakupu travniških bran. Pašništvo je zelo slabo razvito, zato bo potrebno misliti na ustanovitev večjega združenega pašnika, kar bi zelo ugodno vplivalo na razvoj živinoreje.

Sadijstvo — ta panoga postaja vedno bolj važna. Razmere v okraju popolnoma odgovarjajo, da se bo sadijstvo v bodoče pospeševalo s hitrejšim tempom kakor dosedaj. Sadijstvo v glavnem ne pozna tako občutne krize, ker se pridelek lahko vedno vnovči. Poraba sadja v svežem, suhem in v obliki raznih sadnih izdelkov je vedno večja. Vse to daje kmetijskemu zboru pobudo za boljše oskrbovanje te panoge. Zato bodo pospeševali gradnjo skupnih sadnih sušilnic, nabavo primernih sadnih dreves in nabavo sadnih škropilnic in sredstev za zatiranje škodljivcev.

V okraju je okrog 1600 ha vinogradov. Najbolj vinorodni občini sta Dramlje in Vojnik-okolica. Stanje vinogradov je bolj slabo, zato bo treba vinograde obnoviti, oziroma, kjer ni vinorodne lege, izkrciti. Pri obnovi bo potrebno obrniti večjo pozornost na izbiro trsnih sort in podlag.

Prispevalo se bo k nabavi namiznih sort grozdja in k nabavi zatiranih sredstev proti trtnim škodljivcem ter nabavi vinarskih škropilnic.

Konjereja je bila nekoč posebno v Savinjski dolini zelo dobro razvita. V zadnjem času se je stanje zopet nekoliko izboljšalo. Lani je bila v Petrovčah ustanovljena konjerejska družina, ki šteje danes že 100 članov in 45 rodovitnih kobil. V okraju je razširjena sivopšenična pasma goveda. Pospeševanje govedoreje je oteženo, ker na to močno vplivajo gospodarske razmere. Slabe in nestanovitne cene so povzročile, da kmetovalci niso upali podvzeti močnejše akcije za izboljšanje govedoreje. To panogo izboljšuje selekcija, ki jo vodi Živnorojska selekcijska zadruga v St. Jurju in Selekcisko društvo v Vojniku. Pospeševanje se bo vršilo s prispevki k nabavi plemenitih bikov, s podpiranjem selekcijskih organizacij, dajanjem nagrad ob priliki premovanj in delitvijo nagrad za dobre bikoreje.

Film iz romantične francoske viteške dobe:

Vitez Lagarder

Kino Matica

ima na sporedu zelo zanimivo filmsko delo, v katerem nastopajo vse karakteristične osebe tedanje dobe: lepe, blede, lične viteške gospe, za katerih ljubezen se križajo rapirji in prebadajo srca, krasno govoreči, stasiti in ponosni mladeniči, ki za dobro besedo sprejmejo boj na življenje in smrt, po obrazu, govorjenju in obleki prekomerni viteški slugi, klepetave, spletkarske žene in ošabni klativitezi. Film je prirejen po nekdanj najpopularnejšem ljudskem romanu »Grbavec ali Mali parizan«, ki je bilo poleg »Grofa Monte Christo« najbolj čitano delo v Franciji.

Lagarder je bil plemenit in prebrisan mladenič — vitez kraljeve garde. Ker je maščeval uboj slabotnega, revnega dečka, je moral v pregnanstvo. Tu se je maskiral kot grbavec, da je preslepil svoje nasprotnike in si končno pribori svojo izvoljenko.

Film je mojstrsko režiran in poln zanimivih prizorov, duhovitosti in drži gledalca od začetka do konca v pozornosti. Glavne vloge kreirajo najodličnejši igralci slovite francoske Komedije: Robert Vidalin, Samson Fainsilber in Josseline Goel.

Novi predpisi o izvozu lesa

Znano je, da je bilo dne 3. decembra odgledano izdajanje novih predpisov o kontroli izvoza lesa. Novi predpisi veljajo le za les za kurjavo in za lesno ogelje. Za to blago je sedaj pri izvozu potrebno izvozno potrdilo ravnateljstva. Ker pa je bilo izvajanje navedbe o kontroli izvoza lesa samo odgledano, se je dne 10. in 11. decembra sestala v Beogradu stalna delegacija lesnega gospodarstva, ki je kasneje imela tudi konferenco z zastopniki ravnateljstva za zunanjo trgovino.

Na tej konferenci je stalna delegacija predlagala, da naj so kontroli podvrženi le oni proizvodi, pri katerih je kontrola umestna in potrebna zaradi trgovinsko političnih razlogov. Izvzeti pa naj bodo rezan in tesan les, pohištvo ter ostali lesni izdelki. Ravnateljstvo je sprejelo ta predlog in bodo nadzorstvu podvrženi le tiste predmeti: les za kurjavo vseh vrst, celulozni les vseh vrst, lesno ogelje, okrogli les vseh vrst, železniški pragovi, les za kretnice in mostove, strojni ekstrakti, skorja in drugi gozdni proizvodi za proizvodnjo strojinskih ekstraktov in proizvodni smoljarjenja. Stalna delegacija je predlagala naj se ne uvede dvostrani sistem pri izdajanju izvoznih potrdil, vendar je ravnateljstvo vztrajalo pri tem, da ostane izvozno potrdilo ravnateljstva pri izvoznem carinenju. Glede trajanja izvoznih dovoljenj je zahtevala delegacija, naj se rok določi na tri mesece. Potrdilo naj vsebuje le stvarno potrebne podatke, kar je ravnateljstvo sprejelo. Ravnateljstvo za zunanjo trgovino namerava že v najbližjem času v raznih krajih in tudi pri nas ustanoviti svoje ekspoziture, ki bodo med drugim pooblašene za izdajanje delnih izvoznih potrdil. Delitev kontingentov naj se izvede le v primerih, ko je kontingentiranje z naše strani stvarno potrebno in sicer na osnovi predloga stalne delegacije lesnega gospodarstva. Tudi to je ravnateljstvo sprejelo. Stalna delegacija je nadalje predlagala, naj se izvozna potrdila podaljšajo, čim se zaprosi za podaljšanje pred potem veljavnosti iz upravičenih razlogov. Tudi ta predlog je bil sprejet. Nadalje bodo izostale v novi naredbi določbe, ki onemogočajo, da ravnateljstvo za zu-

svinjereja je zelo važna veja živinoreje. Razširjena je nemška oplemenjena pasma, vendar pa ta panoga še ni na primerni višini, ker še kmetovalci niso uvideli dobičkonosnosti svinjereje, deloma pa tudi zaradi pomanjkanja dobre hrane in dobrih plemenjakov.

Tudi nega in hranjenje je tu zaostalo. Svinje so večinoma zaprte v zaduhlih in mračnih prostorih, torej prevladuje še vedno močno hlevska vzgoja, surovo krmljenje je malo poznano. Napaka je tudi da svinje prezgodaj pripuščajo. Gledalo se bo, da se bodo te napake odstranile.

Sedaj je v okraju zelo močno razširjena štajerska kokoš. Ta panoga je velikega gospodarskega pomena, posebno za male posestnike, ker ni potrebno vložiti večjega kapitala in se vsi izdatki lahko sproti ali v kratkem času krijejo. V svrhu pospeševanja štajerske kokoši bo odbor gledal, da bo v vaseh, kjer je ta pasma že močno razširjena, zagospodarila samo štajerska kokoš in bo prispeval na nakup valilnih jajc štajerskih kokoši in štajerskih petelinov in jarkic.

V okraju deluje več zadrug, vendar pa jih še manjka. Pospeševanje te panoge je zelo težko, ker ljudje še niso dovezetni za skupno zadržno delo. Ustanavljanje novih zadrug se bo pospeševalo le tam, kjer bodo ljudje sami to zahtevali, nikakor pa se ne bo zadrugištvu vsiljevalo. Pospeševala se bodo zadržna predavanja in tečaji.

Velikega pomena je danes kmetijska propaganda. Našemu kmetu še vedno primanjkuje kmečke zavednosti in strokovnega znanja. Mnogokrat so bolj koristni dobri nasveti, kakor pa denarna podpora. Zato stroški namenjeni za propagando niso nikdar preveliki, ker se po navadi zelo dobro obrestujejo.

Prirejela se bodo gospodarska predavanja, razgovori in tečaji. Pri tem se bodo po možnosti v zvezi s predavanjem pokazale poučne skioptične slike in filmi. Prirejale se bodo razne kmetijske razstave predvsem sadja, grozdja in vina, podpirane bodo kmetijske in gospodarske nadajevalne šole. Podpirano bo šolanje učencev in učenč kmetijskih in gospodarskih šol, podpirane bodo poučne ekskurzije in nabava strokovnih listov in knjig.

S tem je podan bežen pregled našega kmetijstva in načini, ki se bodo v bodoče uporabljali v cilju izboljšanja kmetijskega gospodarstva. Vse to delo pa bo mogoče izpeljati, če bodo zadostna denarna sredstva.

kazu 25,26) %, od tega samo z zlatom v blaginah 20,99 (20,99) %.

Izkaz kaže nadaljnje naraščanje zlatega in deviznega zaklada. Na žirovne račune so se vrnile znatne količine denarja. Pač pa je nadalje narasla zadolženost državnega in zasebnega gospodarstva pri Narodni banki.

Jugotaniin, Zagreb. Namesto članov ravnateljstva Ljudevita Schwarzar in Ante Fischerja sta bila vpisana dr. Kazimir Antić in dr. Branko Pešelj, nadalje je bil vpisan prokurist Marussig Gvidon iz Sevnice.

Borze

Dne 33. decembra 1940.

Denar

Ameriški dolar 55.—

Nemška marka 14.70—14.90

Devizni promet je znašal na zagrebški borzi 9.369,047 din, na belgrajski borzi 15.025,000 din, od tega v markah po novem tečaju 60.815, po starem tečaju 874.000 mark, v zasebnem kliringu Sofija 8.102 din, 60.704 šv. frankov in 2.454 dolarjev. — V efektih je bilo prometa na belgrajski borzi 120.000 din.

Ljubljana — uradni tečaji:

London 1 funt 174.57—177.77
New York 100 dolarjev 4425.00—4483.00
Zeneva 100 frankov 1028.64—1038.64

Ljubljana — svobodno tržišče:

London 1 funt 215.90—219.10
New York 100 dolarjev 5480.00—5520.00
Zeneva 100 frankov 1271.10—1281.10

Ljubljana — zasebni kliring:

Berlin 100 mark 1772.00—1792.00

Belgrad — zasebni kliring:

Solun 100 drahem 41.65—42.33
Sofija 100 drahem 54.60—56

Curib. Belgrad 10, Pariz 8.75, London 16.20, New York 431, Bruselj 69.25 (nom.), Milan 21.70, Madrid 40, Amsterdam 229.50 (nom.), Berlin 172.50, Stockholm 102.75, Oslo 93.50, Kopenhagen 83.50, Sofija 437.50, Lisabon 17.24, Budimpešta 85, Atene 300, Carigrad 3.375, Bukarešta 2.15, Helsingfors 8.75, Buenos-Aires 101.625.

Vrednostni papirji

Vojna škoda:

v Ljubljani 450—451
v Zagrebu 450 denar
v Beogradu 452 denar

Ljubljana. Drž. papirji: 7% investicijsko posojilo 100 denar, agrarji 57 denar, vojna škoda promptna 450—451, begluske obveznice 78.50 denar, dalm. agrarji 72.50—73.50, 8% Blerovo posojilo 103—105, 7% Blerovo posojilo 96—99, 7% posojilo Drž. hip. banke 102—103, 7% stab. posojilo 96 denar. — Delnice: Narodna banka 6.500 denar, Trboveljska 363—375, Kranjska industrijska družba 156 denar.

Zagreb. Državni papirji: 7% investicijsko posojilo 100 denar, agrarji 58 denar, vojna škoda promptna 450 denar, begluske obveznice 78 denar, dalm. agrarji 75 denar, 6% šumske obveznice 71 blago, 4% severni agrarji 51.50 denar, 8% Blerovo posojilo 104 denar, 7% Blerovo posojilo 96.50 denar, 7% posojilo Drž. hip. banke 103 denar, 7% stab. posojilo 96 denar. — Delnice: Narodna banka 6.500 denar, Priv. agrarna banka 198 denar, Trboveljska 375—385.

Belgrad. Državni papirji: agrarji 58 denar, vojna škoda promptna 452 denar, begluske obveznice 79.50 denar, dalm. agrarji 75—75.75, 4% severni agrarji 53 denar (53), 8% Blerovo posojilo 104.50 denar, 7% Blerovo posojilo 97 denar, 7% posojilo Drž. hip. banke 103 denar. — Delnice: Narodna banka 6.500 denar.

Žitni trg

Novi Sad. Oves. — bač. srem. slov. 325—327.50. Ječmen. — bač. srem. 367.50—370. Tendence neizpremenjene. Promet srednji.

Gene živini in kmetijskim prideikom

Živinski sejem v Kranju dne 9. decembra
t. l. Dogon: 32 volov, 21 krav., 7 telet, 1 junica, 1 bik, 50 svinj in 38 prašičev. Prodanih je bilo: 12 volov, 4 krave, 1 bik, 15 svinj in 17 prašičev. Cene naslednje: voli I. vrste din 9.50, voli II. vrste din 8.50, voli III. vrste din 7.25, telice I. vrste din 9.50, telice II. vrste din 8.50, telice III. vrste din 7.25, krave I. vrste din 8.25, krave II. vrste din 7.25, krave III. vrste din 5.75, teleta I. vrste din 13, teleta II. vrste din 12, prašiči špeharji din 15—16, prašiči pršutarji din 14—15 za 1 kg žive teže. Mladi prašički za rejo 200 do 300 din za glavo. — Goveje meso I. vrst prednji del din 16, zadnji del din 18, goveje meso II. vrste prednji del din 15, zadnji del din 17, svinjina din 22—24, slanina din 24—26, svinjska mast din 26—28, čisti med aia 32—36, neoprana volna din 68—72, oprana volna din 92, goveje surove kože din 23, telečje surove kože din 26, svinjske surove kože din 14—15 za 1 kg. — Pšenica din 4.50, ječmen din 4.25, rž din 4.25, oves din 4, koruza aia 3.75, fižol din 6—9, krompir din 1.75—2, lucerna din 1.25 do 1.50, seno din 1.25—1.50, slama din 0.75, jabolka II. vrste din 6—8, III. vrste din 4—6, pšenica moka din 5.50—9, koruzna moka din 5, ajdova moka din 7.50—10, koruzni zdrob 6.50, ržena moka 6.50 din za 1 kg. — Troja drva din 140—150 za 1 kubični meter, jajca din 2 za 1 komad, mleko din 2.50—3 za liter, surovo maslo din 48—52 za 1 kilogram.

Za dobro voljo

Učitelj: »Otroci, kateri je najsrečnejši dan vaše matere?«
Franeček: »Vsak prvi v mesecu, ko ata prinese plačo.«

»Zakaj pa ste že tako zgodaj na kolodvoru?«
Vaš vlak odhaja šele čez dve uri.
»Vem. Toda jaz se vedno šele na kolodvoru spomnim, kaj sem pozabil doma, zato pa grem toliko prej na postajo, da se lahko vrnem po pozabljene reči.«

Igralec: »S to plačo živeti je res umetnost.«
Gledališki ravnatelj: »Imate vsaj priliko pokazati, če ste res umetnik.«

Sinček: »Mama, tu imaš denar, ki si mi ga dala, naj kupim znanjko za anonimno pismo. Sem ga kar sam odnesel gospe Primoževi.«

Razveseljiva znamenja našega časa

Zanimanje za umetnost se lepo uveljavlja

Ljubljana, 13. decembra.

Pred božičnimi prazniki smo vsi skušali vnovčiti svoje proizvode in vrednostne predmete, vse oglašuje in opozarja na poseben pomen lepih, prirčnih in pomembnih daril. Kaj pa je lepše ko lepo umetniško delo, ki ohranja svoje vrednote za vse roduve in nam naše kulturno delovanje iz preteklosti veže za bodočnost. Lahko pa poudarimo takoj v začetku s tem v zvezi, da se je med našim občinstvom v zadnjih časih zanimanje za resna in lepa umetniška dela zelo razširilo in poglobilo. To se lahko opazja povsod, kajti zmeraj bolj se uveljavlja kvalitetno izvirno delo pred uvoženim, ponarejenim blagom — in tega razvoja smo lahko samo veselili!

Razstava v največji trgovski dvorani v Ljubljani

Pred nekaj tedni so zaključili v Jakopičevem paviljonu svojo lepo prirejeno razstavo naši Neodvisni. Sedaj razstavlja tam veliko zbirko svojih del Božidar Jakac in je zanimanje za njegovo razstavo izredno veliko.

Toda v ponedeljek bo v središču Ljubljane odprta razstava treh slikarjev in sicer Preglja, Sajovca in Omerze in sicer v najbrž največji trgovski dvorani v Ljubljani. Omenjenim umetnikom je podjetje Bata dalo na razpolago svojo 16 m dolgo trgovsko dvorano v prvem nadstropju svoje nove palače in mladi umetniki, člani kluba Neodvisnih, bodo razstavili pred božičnimi prazniki v tej dvorani svoja zadnja in najnovejša dela. Bata je mislil v tej dvorani razstavljanje in prodajati predvsem izdelke iz gumijastih snovi, toda sedanje razmere so trgovino s temi predmeti zelo omejile. Zato je podjetje rado storilo uslugo trem našim umetnikom. Pred prazniki bodo ljudje radi pohiteli tja proti središču mesta in ko bodo nakupovali lepa in prirčna darila za svoje drage, se bo med njimi gotovo ustavil marsikdo ter med deli na razstavi izbral in odkupil delo, ki bo trajne vrednosti in obenem podprlo mlade umetnike pri njihovem stremljenju.

Monografije in bibliofilne izdaje

Vzporedno z večjim zanimanjem za izvirna dela slovenske umetnosti pa narašča tudi izdajanje monografij o naših slikarjih in pa bibliofilskih izdaj. V zadnjih mesecih je izšlo nekaj lepih del o naših vodilnih slovenskih slikarjih, prav sedaj pa izhajajo ilustrirane knjižice Prešernovih pesmi. Pred kratkim je izšla knjižica Strunam, sedaj pa je na vrsti knjižica »Dekletam«. Zbirka izhaja ravno za 140 letnico Prešernovega rojstva. Pri isti Bibliofilski založbi pa je izšlo že več del v lepi umetniški opremi in izdelavi.

Vsi ti dogodki na našem umetnostnem trgu nam dokazujejo, da se med našim občinstvom zlasti v zadnjem času zelo širi zanimanje za našo slovensko umetnost. Ta pojav je vsekakor lep in zelo pozitiven, ker nam dokazuje, da se zlasti po naših premožnejših stanovanih slabo ponarejeno blago umika pred delom našega izvirnega slovenskega umetnostnega ustvarjalca. Zanimivo bi bilo še ugotoviti, kaj ljudje za enkrat še najraje ku-

pujejo, ali je ta pojav pristen, ali pa je mogoče tudi odmev kakšnega novega »snobizma«, ki od časa do časa rad zagradi zlasti meščanstvo. Mlajši in udarnejši umetniki se nekoliko pritožujejo nad tem, da se občinstvo sicer zelo zanima za izvirna slovenska dela, toda da se izogiba težjim problemom in izrednejšim doživetjem, pač pa želi mirnejša in enostavnejša izražena doživetja. Toda uspehi modernih in starejših slikarjev nam dokazujejo, da sta si obe nazirani precej v ravnotežju in da iz tega pač sledi gotovo dejstvo, da se zanimanje za dela in uspehe naših slovenskih umetnikov zelo širi in uveljavlja.

Kdaj dobi Ljubljana Umetnostno akademijo?

Drži torej, da se je zlasti v zadnjih letih zanimanje za našo slovensko umetnost med nami zelo povečalo in zasedrilo. Med nami se uspešno uveljavlja skupina slovenskih umetnikov, ki zavestno in z vso možno podporo našega občinstva ustvarja svoja dela ter s tem oblikuje izraz in obraz slovenske umetnosti.

Ljubljana kot prestolnica Slovenije ima do sedaj svojo Narodno galerijo, kmalu bo dograjena in izročena svojemu namenu Moderna galerija. Slovenska umetnost pa mora imeti tudi svojo lastno visoko šolo, kakor imata svoje najvišje učilišče slovenska znanost in glasba. Pred časom je

Škofjeloški okraj v boju z jetiko
Nekaj ugotovitev in misli po enoletnem delovanju protituberkuloznega dispanzerja

Škofja Loka, 15. decembra.

Po triletnih pripravah se je krajevni protituberkulozni ligi v Škofji Loki lansko leto le posrečilo, da je bil 12. decembra 1939 odprt protituberkulozni dispanzer. Vsi poštrenovalni delavci v borbi proti jetiki so se dobro zavedali, da bo vse delo pomanjkljivo in brez pravih uspehov, dokler Škofja Loka kot sedež okrajnega glavarstva ne dobi dispanzerja, od koder se bo po kliničnih in rentgenoloških ugotovitvah mogla voditi načrtno delo proti jetiki. Stroški so bili veliki, pa so tudi uspehi enoletnega obstoja dispanzerja taki, da smo lahko hvaležni vsem, ki so h kritju stroškov kakor koli prispevali.

Protituberkulozni dispanzer, ki je bil odprtjen 12. decembra 1939, slovesno blagoslovljen pa dne 26. maja 1940 ob začetku protituberkuloznega tedna, ima svoje prostore v prvem nadstropju mestne ubožnice na Sp. trgu, kjer vsak tork od 14—18 ordinira specialist dr. Baldomir Savinšek iz Ljubljane. Poleg aparata za polnjenje zraka pljučam (pneumotorax), ima že tudi svoj rentgenski aparat, potreben pa bi bil še mikroskop in aparat za slikanje pljuč.

Vseh ordinacij v enem letu je bilo 50, kar znaša 200 delovnih ur. Poleg preventivnega zdravljenja, ki ga z obiski pri bolnikih in z

nasveti vrši zaščitna sestra, je bilo v kurativnem pogledu 1020 pregledov in to brez masivnih pregledov delavcev kot kje drugod. Pneumotorax je bil uporabljen pri 12 osebah v 90 primerih. Med pregledanimi je bilo 370 otrok, od katerih sta dva bolna, dva sumljiva, 70 pa okuženih. Ostali so zdravi. Iz tovarne »Šešir« je bilo pregledanih 200 delavcev z rezultatom: pet sumljivih, bolan nihče. Od 15 pregledanih stanodajalcev šolski mladini je bil ugotovljen en primer jetike. Pri 1020 pregledih iz vsega okraja je bilo ugotovljenih 25 primerov odprte tuberkuloze, zaprte, a aktivne 36 primerov, 4 primeri pa bolehalo na tuberkulozi drugih organov. Klinično ozdravljenih, a še vedno pod nadzorstvom se nahajajočih bolnikov je bilo v enem letu 79, eksponiranih je ostalo 19, sumljivih 85, kar znaša skupaj 183. Potem takem je bila od 1020 primerov skoraj četrtina pomoči potrebnih. V bolnišnico je dispanzer poslal 12 bolnikov, v zdravilišče pa 8, zdravnikom izven sedeža pa je bilo poslanih 16 oseb. Poudariti moramo, da so bili vsi ti pregledi zastoj. Če bi vse stroške bolniki sami plačali, bi to zneslo

Kdor je šel pred nekaj dnevi mimo ljubljanske stolnice, je najbrž začuden obstal in se pridružil gruči radovednežev, ki se je zbirala pred poslopjem, kjer ima svoje prostore znana ljubljanska knjigarna in založba Jugoslovanska knjigarna. Kako pa tudi ne! Saj je tam na pločniku stal in drdral pravi filmski fotografski aparat, s katerim je operater na »traku« lovil mimo idoč in prolelje knjigarne. Kaj neki bo to, so opazovali radovedno spraševali. »Aha, že vem,« se oglasi mali kratkohladeček, »najbrž bodo Miklavža slikali, ko bo prišel kupovat knjige za darila.« Očaneec pa je zaskrbljeno zmajal z glavo: »Bogve s čim je to v zvezi?« — »O, jaz pa vem,« je pogruntala drobna gospodična, »najbrž bodo posneli kriminalen film, v katerem se najbolj napeto dejanje odigrava v kaki knjigarni. Gospodje so gotovo iz Hollywooda.« Aparat pa je kar naprej brnel, slikal in »poslušal«. Še bolj pa se je začudil obiskovalec, ki je malo kasneje prišel v knjigarno. Imel pa je tudi vzrok. Saj je imel prostor kar pravega filmskega ateljeja, ki nekje — recimo v Ufi — ustvarja nove zvezdnice in zvezdnike. Na gosto postavljeni reflektorji in razne druge priprave obsevali knjige in obraze z žarko belo svetlobo, fotografski aparat pa se pod večšo roko operaterja g. Rudolfa Omote in njegovega pomočnika kar nemoteno vrtil naprej in s svojim žudežnim steklenim očesom išče »žrtev« iz kota v kot. Prodajalec in kupovalci pa so vsi nekam nerazgovorni. Kako tudi ne. Saj vidijo, da gre zares — in biti pokazan na filmskem platnu tudi nekaj pomeni. To pa, kar slikajo, ni morda prizrskiše kak-

nega dela, na prsih, obilen izliv krvi, ki je deloma zakrit s krpol (Spomin na požar v Chamberju je to!) Vrh tega izliva meri 6 cm v širino; širi se pa proti rani, kjer pač doseže širino rane same in nič več in ta je široka 15 cm! Na gornji strani se še dobro odraža odtis ovalne oblike nagnjen v stran, t. j. navzven na transversalno os. To je odtis rane na boku, ki meri 4 do 5 cm v dolžino in 1.5 cm v širino.

Kirurg Pierre Barbet.

Te rane si je vzel za predmet svojega posebnega študija kirurg in primarij bolnišnice Saint Joseph v Parizu, dr. Pierre Barbet. Njegov študij je izredno zanimiv in poučen. Vredno je, da se ob njem ustavimo. — Vzel je n. pr. za predmet proučevanja:

Rane na rokah. Odtis na prtu nam kaže, da je bilo truplo Gospodovo pribito na križ z žebelji skozi gornji del dlani. Žebelj je šel nekako v medprstni prostor med zapestjem in dlanjo in ne skozi sredino dlani, kakor si navadno predstavljamo. Tudi sleer, brez ozira na prt, danes svetopisemski razlagalec soglašajo z naslednjo razlago! Kajti anatomija dlani nam pové, da bi konstitucija mišičja v dlaneh sama absolutno ne zdržala vse teže telesa, razen v slučaju, če bi bil Gospod z vrvmi privezan na križ, za kar pa nimamo podlage niti potrdila ne v tradiciji niti v arheologiji. Za prej imenovano domnevo, ki je že več, kot samo domneva, govori tudi splošna konstitucija prvega dela roke med zapestjem in dlanjo, kjer niso kosti povezane med seboj le s ščvrtnimi mišicami, temveč tvorijo te med seboj tudi takozvani »Destotovi« prostori, katerega je žebelj pri dr. Barbetovih poizkusih vedno, v vseh slučajih z lahkoto prodiril, ne da bi pri tem poškodoval le eno od bližnjih kosti. Medtem pa je pri poizkusu, ko je z žebeljem prebijal dlan med 3. in 4. kostjo metakarp, vedno po-

Jaz Vam varujem kožo!

Rdeča, hrapava in spokana koža dokazuje, da Vaša koža nima dovolj odporne sile, da je torej slaba. Zato je potrebno, da jo krepčat in sicer z NIVEO. Kajti NIVEA vsebuje »Eucerit« in prodira skozi kožne luknjice globoko v kožo, ji dovaja hrano, jo krepča in ji zvišuje odporno silo. Zato uporabljajte redno NIVEO, da bi Vam ostala koža nežna, mehka in gibčna kljub vlažnemu in hladnemu vremenu!

že bila pokrenjena akcija, da tudi Ljubljana dobi svojo Umetnostno akademijo. Seveda se tej zamisli zaenkrat stavljajo nasproti slične ovire, kakor so se drugim našim zavodom, za katere smo se morali boriti in smo jih srečno izvojevali. Zato je pač izven dvoma, da bo Ljubljana kmalu dobila svojo Umetnostno akademijo.

skoraj 18.000 din. Če še upoštevamo, da je krajevna protituberkulozna liga v 84 primerih plačala bolnikom faktične lastne stroške — marsikje je namreč taka revščina, da tuberkulozno okuženi nima sredstev niti za pot, kaj šele za zdravnika — in bolnikom dajala manjše podpore, kar znaša oboje skupno 13.515 din, potem vidimo, da je delo dispanzerja že po enem letu obstoja kronano z lepim uspehom ne samo v moralnem, temveč tudi v nacionalnem pogledu. Če torej primerjamo vse stroške za dispanzer v treh letih priprave, vrednost aparatov in faktični stroški v enem letu, na drugi strani pa poleg socialne pomoči velike uspehe dispanzerja, lahko trdimo, da je bilo v enem letu amortiziranega skoraj tri četrtine dispanzerja.

Poleg nabave nekaterih nujno potrebnih aparatov v dispanzerju hoče krajevna protituberkulozna liga omogočiti pregled vse šolske mladine, delavcev, trgovcev, ki imajo opravka z razprodajo živil, kakor tudi vseh tistih, ki imajo kakor koli opravka z mladino. Seveda bodo za to veliko socialno delo potrebni tudi večji krediti, a liga upa, da bodo javna oblast, podjetniki in privatniki še z večjimi zneski omogočili vse te lepe načrte. Zlasti nujno potreben pa bi bil socialen sklad, od koder bi dobivali podporo predvsem rekonvalescenti, ki so vedno nege najbolj potrebni. Na vsak način je zanje treba zadostno poskrbeti, da ne padejo nazaj v bolezen.

Pripomnimo naj še to, da je ljudstvo za delo dispanzerja vedno bolj dojemljivo in da ni samo za bolne reveže, temveč tudi za zdrave in bogatejše, ki jim je na razpolago ugodna prilika, da se za malenkostne stroške dajo pregledati. Dispanzer je splošna socialna ustanova, ki jo moramo vsi podpirati, da bo mogel vršiti svoje poslanstvo: ohraniti obmejni narod zdrav in krepak, bolnim pa nuditi človeka vredno pomoč.

Knjiga v filmu

šnega kriminalnega filma, marveč sodobna in nad vse zanimiva oblika moderne reklamne reportaže, s katero želi založba Jugoslovanske knjigarne svoje knjižne izdaje čim bolj približati občinstvu in ga seznanjati z najnovejšimi knjigami. Vsekakor zanimiv poizkus, ki je pri nas in mislimo daleč naokoli, prvič storjen.

Če služijo kino reklama vsem mogočim potrebam in nepotrebnim stvarim, zakaj ne bi še knjigi, temu najvažnejšemu in najbolj razširjenemu produktu človekove kulture.

Filmanje je izvršilo mlado domače, pa že uveljavljeno podjetje »Emona-filma« med strokovnim režiserskim vodstvom g. dr. Försterja.

Film, ki ga v kinu Unionu že predvajajo v začetku glavnih predstav, teče okrog pet minut — kar predstavlja že precejšnjo dolžino filmskega traku. Uspeh je prav dobro, tako s posnetki slik kakor tudi s posnetki glasu. Obiskovalci predstav ga bodo gotovo veselili, saj jim bo nudil med reklamnimi teksti res posebno in prijetno presenečenje.

Vodstvu Jugoslovanske knjigarne, ki se je za svoj namen poslužilo tega najmodernejšega pripomočka kakor tudi osebju »Emona-filma« za odlične in uspele posnetke lahko samo čestitamo.

Velik mráz v Newyorku

Po vsej vzhodni ameriški obali se je nenkrat močno shladilo. Te dni je bilo v Newyorku minus 20 stopinj Celzija.

Nemški prostovoljski oddelki gledajo na fronto v italijanski Afriki.

Povše Leopold:

Turinska svetinja

(Sv. sindon.)

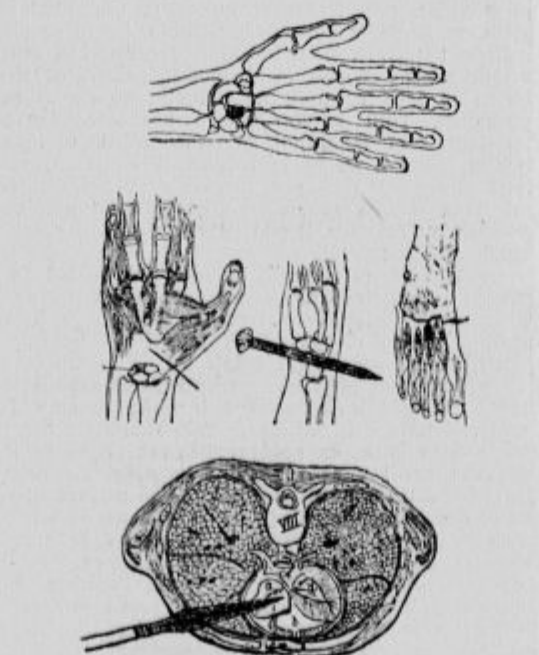
Takó smo sedaj lahko prepričani, da nam fotografija s trdno sigurnostjo in točnostjo dokaže vsaj to (ta pripomba za najbolj skeptične!), da odtis na sv. prtu ni delo človeške roke! Kaj pa, če je odtis na prtu nastal drugačnim potom, s pomočjo odtisa s kakšnega reliefa ali kipa, ki so ga prej preparirali, ali če celo nosi odtise kakšnega drugega trupla in ne Kristusovega! Že fotografski dokaz sam na sebi in vse, kar je bilo dosedaj povedanega, tak strah izključuje. Vendar pa se radi sigurnosti zatečemo še k anatomskemu dokazu! Ne samo, da nas bo ta dokaz docela prepričal o pristnosti turinske svetinje, celo k rešitvi marsikatero eksegzeze navidezne težkoče v sv. pismu nam bo prispeval in razrešil marsikatero uganko Kalvarije!

V. Kako nam to, kar na sv. prtu vidimo in nam fotografija pokaže, tolmači anatomija

Splošne anatomske potankosti na sv. prtu.

Predstavljajmo si sliko, odtis na sv. prtu, kakor smo si ga predstavili v III. poglavju naše razprave. Če si sedaj ogledamo še pozitivno sliko negativne na sv. prtu, kakor nam ga nudi fotografija, si lahko točno predstavljamo one čudovite obrise. Ogledimo si nekaj značilnosti: Roke so prekrizane nad ledji, palec ne vidimo. Mesto, kjer je roko prebil žebelj, je nekoliko od dlani proti zapestju pomaknjeno. Rana desne roke je zakrita z dlanjo leve. Noge so prekrizane tako, da stopalo leve noge počiva na hrbtu de-

sne. Radi teh značilnosti je leva noga bolj jasno izražena na odtisu spodnje strani prta in desna na odtisu zadnje. Ves desni podplat je moral biti pokrit s krvjo — to sklepamo iz njegovega odtisa na prtu — in sredi njega se odraža močna, četrtooglasta rana. Nadalje opazimo na odtisu spred-

Kako je bil Gospod pribit na križ in kako so prebodli njegovo sveto stran

škodoval vsaj eno izmed kosti. In »hemoragija«, krvavenje, povzročeno po žebju, v zapestju ni bilo nikdar tolikšno, da bi bila izguba krvi smrtonovarna, ker ne gre skozi »Destotov« prostor niti ena pomembnejša arterija. Nasprotno pa žebelj, ki ga zabijamo skozi dlan, v vsakem slučaju tako znatno poškoduje »arterijsko« arkadico, da to v posameznih slučajih povzroči preobiljen in zato smrtonovaren izliv krvi! Pojdimo dalje: en sam udarec s klavdom je zadostoval, da je četrtooglast žebelj (osem milimetrski, kot so bili veliki Kristusovi žebelji) prebil žebelj poškodbe roko in jo pritrtil na križ. Žebelj pa se je pri prebijanju pri vseh dr. Barbetovih poizkusih sam od sebe nagnil nekoliko na stran tako, da je brez uravnavanja res čisto sam od sebe prešel gori imenovani Destotov prostor in izstopil na drugi strani nekoliko višje od vstopnega mesta. Težko verjetno je, da ne bi krvniki iz prakse poznali olajšavo, ki jim jo je pri njihovem mučnem poslu nudila narava sama! — Še nekaj silno pomembnega se je dr. Barbetu posrečilo odkriti pri njegovih poizkusih, — Ko je namreč žebelj prešel oni, malo prej imenovani Destotov prostor, se je palec, skoraj avtomatično bi dejali, naenkrat skrivil, radi skrčenja tenerijskih mišic, žebelj je namreč pri prehodu skozi Destotov prostor poškodoval glavni živec, kar je brez dvoma krizanemu povzročilo silne bolečine. Če je šel torej žebelj pri krizanju skozi oni Destotov prostor, ki je tudi na prtu videti prebit, se ne bi smel na prtu odražati palec na rki in rti in res ga na prtu ne opazimo!

Ko je Gospod umrl, sta radi mrtvaške otdelosti trupla ohranila paleca svoj prvotni sklon — položaj tudi potem, ko so žebelj izvlekli iz rok Krizanega. Kdo ne vidi pri teh ugotovitvah zopet novega dokaza za pristnost sv. prta? Bolj očitnega bi že težko dobili!

(Dalje.)

Kino Matica

Telefon 22-41

Predstave ob 16., 19. in 21. uri.
Rezervirajte vstopnice!

Kolosalen francoski vefilm iz romantične viteške dobe

„Grbavi“ vitez Lagarder

V glavnih vlogah: Robert Vidalin, Samson Fainsilber, Josseline Goel!
Ljubzen, junaštvo, čast!

je pri večerajšnjih premijerah navdušil občinstvo. Dejanje, ki drži gledalca neprenehoma v napeti pozornosti, je polno sijajnih prizorov, junaških nastopov, romantičnih pustolovčin in karakternih duhovitosti.

Eden najzanimivejših vefilmov sploh!
Kvalitetno med najboljšimi!
Igralsko med najbolj dovršenimi!

Irene Dunne

KINO UNION

Charles Boyer

Tel. 22-21

Predstave ob 16., 19. in 21. uri

Najlepši igralski par v ljubavni drami profinjenega okusa. Vrhunec umetniškega podajanja od dveh najpriznanejših filmskih igralcev. Življenjska tragedija slavnega klavirskega virtuoz — veličastno podajanje lastnega trpljenja v glasbenih kompozicijah.

Droline novice

Koledar

Sobota, 14. decembra: Konrad Ol., Spiridon, opat. Ščip ob 20.38. Herschel napoveduje dež in sneg.

Nedelja, 15. decembra: Tretja adventna nedelja. Kristina, dekla. Valerijan, škof.

Novi grobovi

† V Ljubljani sta umrli: Gospa Frančiška Grafenauerjeva roj. Perčič. Pogreb bo danes ob pol štirih popoldne z Zal, kapelica sv. Petra, na pokopališču k Sv. Križu. — Gospa Marija Hillmayer, vdova višjega železniškega uradnika. Pogreb bo danes ob 4 popoldne z Zal, kapelica sv. Andreja, na pokopališču k Sv. Križu. — Najjima sveti večna luč! Zalujočim naše iskreno sožalje!

Osebnosti

= Promocija. Na belgrajski univerzi je bila te dni promovirana za doktorja vsega zdravilstva gđ. Božena Sernčeva iz Ljubljane, hčerka g. ministra v p. inž. D. Sernca. Iskreno čestitamo!

= Diplomirani so bili na pravni fakulteti univerze v Ljubljani Francišek Gašperšič iz Pekla pri Trebojah, Vilbald Svetič iz Ljubljane, Vincenc Suhadole iz Šujice, občina Dobrova pri Ljubljani, Gobjmir Demšar iz Mokronoga in Martin Zaluk iz Velike Polane. Čestitamo!

= Odlikovan je bil z redom sv. Save V. razr. g. Franc Kapl, višji strojevodja v pok. Iskreno čestitamo!

Izvrstno rumovo kompozicijo in 35 vrst liker-skih esene za domačo pripravo ruma in liker-jev priporoča drogerija Gregorič, kr. dvorni dobavitelj, Ljubljana, Prešernova ulica 5.

striške in podobne gospodarske namene. Zato naj vsa v poštev prihajajoča industrijska in podobna podjetja prijavijo najkasneje v 8 dneh pristojnim občinam, torej v Ljubljani mestnemu poglavarstvu, koliko petroleja potrebujejo na mesec. Hkrati ta podjetja opozarjamo, da bodo pri morebitni dodelitvi petroleja v industrijske namene upoštevane le ona podjetja, ki bodo te prijave poslala v 8 dneh.

— Vse vozne karte pri Putniku.

— Sklad za zdravljenje jetičnih bolnikov. V dopolnitev že objavljenih poročil o prispevkih v ta sklad obveščamo javnost, da smo v zadnjem času prejeli v ta namen še naslednje zneske: 10.000 dinarjev Pokojninski zavod za nameščenje v Ljubljani; 5000 din Delavska zbornica v Ljubljani; 1000 dinarjev tvornica za dušik d. d. v Rušah; 500 din Cinkarna d. d. Gaberje pri Celju; po 300 din: Tiskarna »Sava« v Kranju in Javornik Josip, lesna industrija v Zalni pri Višnji gori; po 100 din: Bezjak Ivan, tovarna bučnega olja v Framu, Fr. Matheisovi nasl. v Brežicah, zdravilišče toplice v Dobrni, Perc Franc, pekarna v Radovljici, Cuk Franc, tvornica olj in lakastih barv v Celju, Našička tvornica tanina in paropila d. d. v Dol. Lendavi, Medic Ivan, industrija perila v Novem mestu, tovarna verig v Lescah, uprava graščine Trautmannsdorff v Negovi, Peter Majdič, industrija volnenih izdelkov v Škofji vasi pri Celju, Petek Anton, manufaktura v Celju, Okrožnik Adolf, vodovodna inštalacija v Celju, Hofbauer Anton, trgovina z usnjem v Celju in Čeršaka tovarna lesnih snovi in lepenke v Mariboru. Zaradi pomanjkanja prostora ne moremo imenoma navesti še vseh onih darovalcev, ki so nam nakazali nižje zneske. Imenovanim kakor tudi neimenovanim darovalcem se v imenu naših najrevnejših bolnikov iskreno zahvaljujemo in toplo priporočamo njihovi nadaljnji naklonjenosti. — Ako izražamo svoje izredno veselje in zadovoljstvo nad dejstvom, da so se tile v polnem razumevanju naše prepotrebne in nujne akcije za ta sklad dejanski odzvali in nas blagodušno podpirli, moramo na drugi strani poudariti umevno razočaranje, da je še mnogo, zelo mnogo takih zavodov in podjetij, ki so vrgla naše prošnje v koš. Razposlali smo namreč na stotine prošnji po vsej Sloveniji z nujno prošnjo za pomoč, ki še do danes niso rešene. V imenu naših najbednejših bolnikov, ki jim neizprosna jetika jemlje življenjske sile, prosimo in apeliramo, da bodo tudi oni, ki so šli preko naših prošnji, v katerih je skrito mnogo solza naših bolnikov, spremenili svoje brezbržno stališče napram naši akciji, uvideli nujno potrebo tega sklada zlasti v današnjih težkih dneh ter opravičili svoje nepojmljivo in neumestno oklevanje s tem izdatnejšim denarnim prispevkom, ki ga tako nujno potrebujemo, da lahko udeležimo naš visoki cilj: pripraviti vsakemu jetičnemu Slovencu bolniško posteljo. — Štev. našega čekovnega računa pri poštini hranilnici je 15-531. — Protituberkulozna zveza v Ljubljani.

— Pastirski na paš... 11 cerkvenih božičnih narodnih pesmi, zapisanih na Blokah, je izšlo v Mladinski založbi.

— Nova tehnična pisarna in posvetovalnica. Pooblaščen gradbeni inženir inž. Otáhal Josip, tehnični višji svetnik v p., je odprl v Ljubljani v Franciškanski ul. 10 tehnično pisarno in posvetovalnico za projektiranje, pregled in presojo projektov, gradbenih pogojev in obračunov ter za cenitve, za gradbeno administracijo in za vse gradbeno-upravne posle, ki jih podrobno pozna iz svoje dolgoletne prakse.

— Razpisana služba zdravniška. Kraljevska banska uprava dravske banovine v Ljubljani razpisuje službo zdravniška uradniškega pripravnika v banovinski bolnišnici v Mariboru. Prosilci morajo imeti pogoje za sprejem v banovinsko službo, v smislu § 3. zakona o uradniških v zvezi s čl. 1. pravilnika o službenih razmerjih, ustanavljanju mest in prejemkih banovinskih uslužbencev dravske banovine ter dovršeno zdravniško pripravljalsko dobo. Prošnje naj se vložijo pri kraljevski banski upravi dravske banovine v Ljubljani do 15. januarja 1941.

— Zamudno je prerinjavati in prepisavati! Vaše dokumente, pisma, police, slike, zemljevide, načrte itd. Vam na »Vitoflex«-aparatu poceni preslikamo. Drogerija Gregorič, kr. dv. dobavitelj, Ljubljana, Prešernova 5.

— Najsevernejša občina v naši državi je dobila telefon. Iz Sobot poročajo: V sredo popoldne je bilo v Kuzmi pritrjeno domače slanje, ko so odprli novo telefonsko linijo, ki je priključila najsevernejšo občino naše države k telefonskemu omrežju. Prebivalstvo te velike občine, zlasti pa občinski odbor z županom g. Janezom Fartekom, so se dolgo trudili in mnogo žrtvovali, da je bila izpolnjena želja po telefonski zvezi s Sobotom. Zveza je nujno potrebna, saj se je prijazna vasica Kuzma v zadnjih letih razvila v močno gospodarsko središče najsevernejših občin v naši kraljevini. Predvsem je tu razvita sadna trgovina, pa tudi mlinska in lesna industrija sta močno uveljavili. Pošta v Gradu je zelo oddaljena in preobremenjena, zato je Kuzmi potrebna tudi samostojna pošta, ki jo bo občina gotovo občila, če bo naša razumevanje za svoje in splošne potrebe. Čeprav je bila z otvoritvijo telefona izpolnjena samo polovica prošnje, je bil vendar ta dan pomemben praznik, kateremu so prisostvovali tudi šef sekcije inšp. g. Zmazek, gradbeni vodja sekcije g. Knez in še dva druga uradnika.

— Malo divjačine v Pomurju. Lanska zima je uničila mnogo divjačine tuči v Pomurju, posebno pa v ravninskem delu Prekmurja. Debeli snežna odeja, ki je povrhu dobila ledeno skor-

jo, je izkopala grob marsikateremu zajcu, ki je srečno ušel jesenskim pogonom. Sodijo, da je bilo število zajcev v ravninah zmanjšano na četrtino, v gorickem delu pa na polovico. Zlasti mnogo pa je mraz uničil jerebice, ki so se pozimi sestradane in premrle zatekale po hrano k hišam, kjer so jih trgali psi in lovili brezvestni ljudje. To se je potrdilo na letošnjih lovih ko lovci po poljih redko kje srečajo kakšno družino jerebice, medtem ko jih je bilo lani vse živo. Prava sreča je, da je lov na jerebice prepovedan. Morda bo treba to zaščito raztegniti ponekod tudi na prihodnje leto. O skrčenem številu zajcev pa govori zlasti primerjava med lanskimi in letošnjimi kroznimi lovi v okolici Sobot. To nedeljo je bil lov na ozemlju soboške občine. Lova se je udeležilo 25 lovcev in okrog 100 gonjavcev, vendar pa je bil rezultat kaj skromen. V osmih krogih so lovci ustrelili komaj 152 zajcev, medtem ko so jih lani na istem prostoru nad 600.

Po državi

* Dubrovniški arheološki muzej so začeli te dni urejati v novih prostorih. Grafica Julija Attems roj. Gethaldi je darovala občini dva stara topova, ki ju bo občina postavila v okras na stari trdnjavi Lovrijenae.

* Odhod našega parnika v Ameriko. Te dni je priplul s Sušaka v splitsko pristanišče parnik »Predsednik Kopajtič«. V Splitu bodo naložili na parnik naš tobak, nakaar bo parnik odplul v Severno Ameriko.

* V 104. letu starosti umrl. Te dni je umrl v Habijanču pri Bjelovarju Ivan Bošnjak v 104. letu svojega življenja. Do zadnjega je bil vesel človek, ki je rad pripovedoval, kako vse drugače in boljše življenje je bilo, ko je bil on še mlad. Na svatovanjih je bil najmanj 500 krat. Vojakov ni služil, ker ga je odkupil koštrun, ki ga je dal županu. V vsem svojem dolgem življenju ni bil nikoli bolan.

FRANZ JOSEF GRENCICA

REC. 5. BR. 22365 od 18-12-1940

* Rešilna obleka za brodolomce. Pred šestimi leti je bil Franc Furjan še natak v Zagrebu, v neki kavarni je napredoval celo do plačilnega natakara. Medtem ko si večina njegovih tovaršev skuša ustvariti udobno, brezskrbno življenje, ali pa skrbno varčuje, da si zagotovi za stara leta eksistenco, se je Furjan stalno pečal z iznajdbami. Tem je žrtvoval ves svoj prosti čas in vse svoje dohodke. Kmalu je Furjan zapustil Zagreb in se podal v Belgrad, da bi se tam popolnoma posvetil svojim iznajdbam. Vztrajno je delal in se trudil, da bi svoje misli spremenil v dejstvo. Skoro vse svoje prihranke je porabil, da bi dosegel svoj cilj. Sedaj se mu je posrečilo, da je svojo idejo uresničil. Po dolgih poskušanjih je sestavil gumijasto obleko, ki je kakor potapljaška obleka popolnoma nepremočljiva, vendar pa ima vžite plavalne mehurje, tako da človek, ki si je oblekel tako rešilno obleko, ne more utoniti tudi na viharjem morju, čeprav ne zna plavati. V nepremočljivo vrečo se lahko spravijo tudi živali in vzamejo s seboj. Te dni je Furjan v bližini savske gume mostu pri Zemunu pokazal javnosti svoj izum. Običen v svojo rešilno obleko, je skočil v valove narasle Save. Visoko so se dvigali valovi, leden severnik je vlekel. Furjan je pustil, da so ga valovi nesli precej časa naprej, nato pa je prišel iz vode na breg. V svoji rešilni obleki se je očividno počutil boljše kakor pa marsikateri gledalec, ki ga je neusmiljeno zeblo. Če bi se pri ladijski katastrofi člani posadke in potniki oblekli v take rešilne obleke, bi ne utonili, marveč bi lahko dolgo časa vztrajali na valovih, ne da bi se premočili. Tudi najpotrebnejšo hrano bi lahko imeli pri sebi. Iznajditelj je izračunal, da bi taka rešilna obleka, če bi jo izdelovali v masah, veljala okrog 500 dinarjev. Ker je v vojnih razmerah taka obleka za ladijske posadke in potnike posebno važna, upa iznajditelj, da bo svoj patent kmalu drago prodal.

* V pijanosti zmrznil. Na cesti nedaleč od Popovače pri Bjelovarju so našli mrtvega Ivana Greguroviča iz Gušče pri Sisku. Mož se ga je v gostilni precej navleklo, ko je šel po cesti, je padel, pa ni več mogel vstati ter je zmrznil.

* Napadeni policijski stražnik rešil napadaleca kazni. Delavec Dujo Pavušek iz Siska se ga večkrat rad nalezle in takrat je zelo rabjaten. Sicer je pa čisto miren in pohleven človek. Tako se je nedavno napil v neki gostilni in povzročil velik izgred. Poklican je bil stražnik, ki je pijanca opozoril, naj se pomiri. Duja pa je navallil na stražnika in ga pretepel. Prišli so na pomoč še drugi stražniki, ki so odvedli Pavuška v zapor. Pred okrožnim sodiščem v Petrinji je bil Pavušek obtožen zaradi napada na organa javne varnosti. Kot pričja je bil zaslišan napadeni stražnik, ki je pa Pavuška prej bralil kakor obtoževal. Dejal je, da je bil Pavušek pijan do nezvesti, da pa je sicer dober človek, če je trezen. Na podlagi tega pričevarja je bil Pavušek oproščen in izpuščen iz zapore.

Ljubljana, 14. decembra

Gledališče

Drama. Sobota, 14. decembra: »Cigani«. Izven. — Nedelja, 15. decembra, ob 15: »Mali lord«. Mladinska predstava. Znižane cene od 20 din navzdol. Ob 20: »Romeo in Julija«. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol. — Ponedeljek, 16. decembra: Zaprt. — Torek, 17. decembra: Zaprt. (Gostovanje v Celju: Romeo in Julija.)

Opera. Sobota, 14. decembra: »Carmen«. Izven. Gostovanje altistke Elze Karlovceve. — Nedelja, 15. decembra, ob 15: »Grof Luksemburški«. Izven. Znižane cene od 30 din navzdol. Ob 20: »Friderika«. Izven. Gostovanje tenorista Josipa Gostiča. — Ponedeljek, 16. decembra: Zaprt.

Rokodelski oder

Rokodelski oder bo uprizoril jutri popoldne ob petih lepo božično igro »Petrčkove poslednje sanje«. Predprodaja vstopnic bo jutri od 10 do 12 popoldne in od 4 do 5 popoldne v Rokodelskem domu, Komenskega ulica 12.

Radio Ljubljana

Sobota, 14. decembra: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselik zvokov (plošče) — 12 Veselih plošč vesel je svet, čeprav neznan je njihov red — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Veselih plošč vesel je svet, čeprav neznan je njihov red — 14 Poročila — 17 Otrška ura: Trije potepini (članice Nar. gled.) — 17.50 Pregled sporeda — 18 Za delopust igra Rad. ork. — 18.40 Kaj bo, če se petrolski vrelci izžepajo (prof. C. Stebinger) — 19 Napovedi, poročila — 19.25 Nac. ura — 19.40 Mandoline igrajo (plošče) — 20 O zunanji politiki (g. dr. Alojzij Kuhar) — 20.30 »Iljada v znamenju 1940 — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Za konec tedna igra Radijski orkester.

Drugi programi

Sobota, 14. decembra: Belgrad: 21 Zab. konc. — Zagreb: 20 Nar. pesmi. — Bratislava: 18.40 Koračnice. — Praga: 18.30 Večerni konc. — Sofija: 20 Kom. glasba. — Beromünster: 19.15 Vaška godba. — Budimpešta: 20.20 Kom. konc. — Bukarešta: 20 Večerni konc. — Stockholm: 19.45 Lahka glasba. — Ital. postaje: 19.30 Zbor in ork. — Sottens: 19.30 Filmska glasba.

Belgrajska kratkovalovna postaja: YUA, YUB (49.18 m): 19.40 — Poročila v slovenščini — YUF (19.69 m): 0.30 Poročila v slovenščini — Južno Ameriko — YUG (19.69 m): 5.30 Poročila v slovenščini za Severno Ameriko.

Prireditve in zabave

Slovenska simfonična glasba. Ponovno opozarjamo na ta koncert »UJMA«, ki bo v ponedeljek, 16. decembra t. l. v unionski dvorani. Simfonične skladbe naših skladateljev Lajlova, Osterca, Tomca, Zebreta in Bernarda bo izvajal orkester ljubljanske filharmonije. Ljubljanska radijska postaja koncerta ne bo prenašala. Vstopnice od 40 din navzdol so v predprodaji v Matični knjigarni.

Gledališče mladih ponovi v nedeljo ob pol 5 v frančiškanski dvorani Leskovecovo dramo iz be-raškega življenja »Dva begovca«. Predstava se bo dajala po znanih cenah.

Predavanja

Predavanje Pedagoškega društva. V ponedeljek, 16. t. m. bo predaval g. dr. Milan Perušek »Sport, zdravje, mladina«. Predavanje se bo vršilo ob 18 v predavalnici Mineraloškega inštituta. Vstopnine ni.

Filozofsko društvo priredi danes ob 18 redno predavanje v predavalnici mineraloškega inštituta na univerzi. Predaval bo g. dr. Stanko Gogala o temi: Logika mišljenja in logika čustvovanja.

Sestanki

Barjanska okrožje ZDK ima svojo redno sejo dne 15. dec. ob 10 popoldne v Prosvetnem domu v Trnovem. Udeležba za vse krožke barjanskega okrožja obvezna. — Odbor.

Naše dijaštvo

Pevke in peveci! Drevi ob 6 in jutri ob 10 pevska vaja za akademsko službo božjo pri oo. frančiškanih. Pridite vsi in kolikor mogoče točno!

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva c. 20 in mr. Murmayer, Sv. Petra c. 78.

Poizvedovanja

Izgubljena je bila siva usnjata rokavica (le-va). Prosim najditelja, da jo odda v naši upravi.

Sardelna pasta »NEPTUN«

je na višku kvalitete

Proizvodi največjih domačih tovarn sardin »NEPTUN« d. d. — Split

ANEKDOTA

Viktor Hugo je bil nekoč v družbi ljudi, ki so se pomenkovali, kdo je najslavnejši med njihovimi sodobniki. Nekdo vpraša nenadoma Huga: »Kaj mislite, kdo je najslavnejši pesnik sodobne Francije?«

»Alfred de Musset je drugi,« odvrne hitro Hugo, boječ se, da ne bi kdo rekel, da je Musset boljši od njega.

Dober poznavalec rada. »Rad bi aparat s samo čisto kratkimi valovi. Moje stanovanje je premajhno.«

Kaj pravite?

23. novembra 1940 na hodniku II. razreda potniškega vlaka, ki odpelje ob 13.30 iz Ljubljane proti Belgradu:

A. (Trgovec iz Zagreba): Samo izvolite, gospodine, možemo obojica gledati kroz prozor.

B. (Lepo oblečen gospod z rokavicami na rokah): Hvala lepa, kuda pulujete gospodine?

A.: U Zagreb, tamo imam trgovino, a Vi?

B.: Ja sam Beogradjanin, idem k ženi i deci u Beograd.

A.: A gde ste bili?

B.: Ja sam u Ljubljani, dodeljen iz ministarstva.

A.: Sigurno Vam je žao, da ste napustili Beograd?

B.: Malo mi je žao zbog žene i dece, a u pogledu rada mi je u Ljubljani mnogo finije. Znaite, dok sam bio u Beogradu u ministarstvu, morao sam raditi, a tu sam gospodin. Imam potčinjenih činovnika, dva inženjera, daktilografkinju i one sve urade. Ja samo dođem u 11 sati, da potpišem akta i opet odem. Niko me ne kontroliše, niti sam kome odgovoran. A u Beogradu je drukčije, tamo ti niko ništa ne uradi, svi samo skitaju.

A.: Pametni ljudi!

B.: Da, da, a Slovenci su poznati kao marljivi, i baš zato glupi!!! (smeh).

A.: Cuo sam već, da!

Dve uri kasnije na istem mestu (že v mraku):

B.: Volim te!

C. (Lepa, visoka svetlolaska. Sliči se emokanje): Prvi put se vidimo, pa već tražiš sve od mene. Jesi li ženjen?

B.: Ne.

Kaj pravite, gospod urednik, ali je tak človek vreden, da sedi med nami in nas ocenjuje?

Sopotnik.

KULTURNI OBZORNIK

Iz hrvatske kmečke kulture

Raziskavanje kmečke materialne in duhovne kulture pri Hrvatih ima že lepo tradicijo in zavidljive uspehe. Za manj smotnim, a bogatim delom te smeri zlasti v Zborniku za narodni život i običaje južnih Slovena in drugod je dobilo to prizadevanje po osvobojenju novo smotno osnovo z ustanovitvijo Etnografskega muzeja v Zagrebu, posebej pa še s stolico in seminarjem za etnologijo in etnografijo na zagrebški univerzi (1924), katerih zastopnik in vodja je prof. dr. Milovan Gavazzi. Pod njegovim iniciativnim vodstvom raziskujejo člani Etnološkega seminarja doslej še premalo ali sploh neraziskane etnografske predmete hrvatskega ozemlja.

Da bi to načrtno prizadevanje priložilo do vidnega izraza, je prišel Etnološki seminar vsučiščila v Zagrebu izdajati svoje »Publikacije«, katerih prvi zvezek prinaša delo njegovega asistenta Branimirja Bratanića: *Orače sprave u Hrvatu*. Oblici, nazivi, raširenje. Str. 100 + 95 podob v prilogi. V »Predgovoru« govori prof. dr. Gavazzi o namenu publikacije in poudarja, da so taka nadrobna raziskavanja in njih objave pogoj za smotno preučevanje hrvatske etnografije (kavere Pregled je M. Gavazzi pred kratkim prišel objavljati). Zlasti je treba ugotoviti geografsko razširjenost nekaterih važnih pojavov kmečke kulture, kar najpogostje etnografske karte. Dalje poudarja Predgovor, da gbravnava pričujoča publikacija snov, ki zavzema v narodu s pretežno kmečko kulturo eno prvih mest. Zanimivo je poročilo o anketi, ki so jo priredili, da bi dobili tudi po tej poti čim popolnejše gradivo. Na okoli 100 vprašanih pol je prišla približno tretjina odgovorov. Odgovorilo je 77 kmetov (ti so poslali najpopolnejše in najtočnejše podatke), 66 duhovnikov, 52 učiteljev itd. Naše pa so se tudi ustanove, ki so omogočile študij in objavo gradiva v reprezentativni obliki.

V uvodu ugotavlja Bratanić, da so na Hrvatskem v uporabi v glavnem tri vrste orodja: »ralo, plužica, plug«. Za najpopolnejšim orodjem sledi »ralo« z lemežem, podobnem lopati in brez deske, z eno samo ročico. Sredi med obema je »plužica«,

ki je lažje konstruirati kot plug, navadno brez črta in »kolice«. V naslednjem podaja pregled nabranega gradiva, pri čemer so nabralci označeni s številkami, ki jih v razpravi navaja kot orientacijo in dokumentacijo. Nato označuje razširjenost posameznih vrst, nakar sledi jedro razprave o konstrukciji ornega orodja, o izpopolnjevanju in spremembah ornega orodja, o specialnih ratilih in končno nomenklatura posrednih vrst ornega orodja, kar je geografsko ponazorjeno »številkami zapisovalcev in kartami. Končno sledi še nekaj zapiskov, ki ne gredo v gornje oddelke in pojasnjujejo uporabo, transport, okraševanje itd. tega orodja.

Delo ni le literarno, marveč tudi grafično in ilustrativno vzgledno dokumentirano in ponazorjeno. Med besedilom je razvrščenih 38 risb z vsemi variantami oblik in z nazivjem. Šest priloženih kart pa ponazarja današnjo uporabo lesenega ornega orodja med Hrvati, vrsto orodja po raznih krajih (upoštevajo tudi Hrvate na Moravskem, nemškem Gradiškanskem in južni Italiji), oblike orodja (kje plug, ralo, plužica), razširjenost nazivov za ročice, za lemež, za »kozlače« in »cimere«. V prilogi pa 95 fotografiskih posnetkov plastično kaže razne vrste plugov. — Seznam uporabljene literature kaže, da je avtor pritegnil poleg domačih virov tudi nemške, poljske, češke, bolgarske, ruske in madžarske študije o predmetu, tako da je tudi primerjalna stran izčrpana.

Pričujoče temeljito delo, prvo o predmetu v Jugoslaviji, ni le v ponos Hrvatom in nov temelj za njih etnografsko sintezo, marveč tudi nazorno pomagalo za naše šole, kjer premmogo dijakov nima pojma o kmečki kulturi; zlasti za naše seminare. Obenem pa je delo tudi nova pobuda za raziskavanje materialne kulture pri Slovencih, ki smo od njene sintetične podobe še mnogo bolj oddaljeni kot Hrvati. Skrajni čas je, da pričnemo s smotnim delom tudi na tem področju naše etnografije, v kar upamo sedaj, ko je končno tudi na naši univerzi zasedena stolica za etnologijo in etnografijo. Vilko Novak.

Hove knjige

Izšla je zgodovinska povest Anke Wambrecht-samerjeve »Danes grofje celjski in nikdar več«. — Pisateljica je po rodu iz Planine pri Brezicah in je napisala to povest v nemškem jeziku, dasi se je ob koncu svojega življenja (umrla 1936) poskušala tudi v slovenskem jeziku (ter je napisala slovensko dramo »Za staro pravdo«, ki je izšla tudi v slovensčini (Ljudski oder). Povest kaže celjski problem od nove strani in jo je odlično prevel prof. Vilko Kuret. — Cena 120 din vezana, strani 492. — Izšla je pri Novi založbi tržaška povest *Stefe Strojnikove: Jastreb kroži*, ki predstavlja družinski roman iz meščanskih krogov, ki so pri nas tako redki. Pisateljica je znana v slovenski javnosti pod psevdonimom Cveta Stojanov. (Cena broš. 44 din, vez. 56 din). — Pri Narodni tiskarni je izšla nova pesniška zbirka *Alojzija Gradnika* pod naslovom *Zlate lestve*.

O vseh teh knjižnih novostih bomo še prinesli ocene. Sedaj jih obhvatnu samo naznanjamo kot najnovejše knjižne novosti na slovenskem knjižnem trgu.

H III. koncertu UJMA

V vrsti koncertov slovenske glasbe, ki jih je za to sezono pripravila ljubljanska sekcija Zdrženja jugoslovanskih glasbenih avtorjev, zavzema posebnostno mesto ponedeljkov koncert, na katerem bodo izvajane izključno slovenske simfončne skladbe. Večina od njih bodo doživela svojo krstno izvedbo. Ves epored bo izvajala ljubljanska filharmonija, za dirigentskim pulstom se bodo vrstili kar trije dirigenti, kar je za naše koncertne razmere pač novost. Razume se, da bodo izključno slovenski epored dirigirali samo domači dirigenti: pet točk je prevzel Dimitrij Zebre, po eno pa Samo Hubad in Drago M. Sijanec. V svrhu lažjega razumevanja podajam kratko analizo izvajanih skladb.

Na prvem mestu je *Osterčeva »Klasična uvertura«*. Napisana je bila ob priliki razpisa nagrad, ko je priredila Glasbena Matica festivala slovenske glasbe. Prva jo je izvajala belgrajska filharmonija, nato jo je dirigiral Minko Polić v Ljubljani ob priliki obiska ruskega skladatelja Čerepnaja; nastopila je pa tudi svojo pot v širni svet: v Pragi jo je izvajala Češka filharmonija, v Londonu BBC-orkester; bila je pa tudi na koncertnih sporedih v Odesi, Amsterdamu, Kodanju, Varšavi in v radio Bari. Izšla bi že v dunajski »Edition Universal«, da niso tega prepričljivi dogodki zadnjih let. Skladba je pisana v klasičnem slogu. Uvodni maestoso preide v hit tempo, ki prevladuje do konca. — *Antón Lažnjavc* se v zadnjem času ni dosti udeleževal na simfončnem polju. Splošno so bile njegove skladbe bolj redke, pa zato toliko bolj pomembne. Njegova najnovejša simfončna skladba je »*Pesem jeseni*«, ki bo doživela na tem koncertu svoj krt. Skladba sama ni kako glasbeno slikanje jeseni, temveč prikazuje jesen kot simbol življenja, kot življenjsko dobo človeka v čustvenem smislu. Morda nima noben slovenski glasbenik toliko barv na svoji paleti kot ravno Lažnjavc, kar ga odlično usposablja za skladatelja razpoložljivih skladb. Oblikovno se skladatelj v glavnem drži okvira sonatne oblike, v katerem se pa prosto razmahne in se evobodno izpoje. — Na tretjem mestu je *Osterčeva Simfonija* v št. rih stavkih, posvečena primariju dr. Vladimirju Guzelju. Posebno tretji stavek »Musque funebre« je po skladateljev lastni izjavi najgloblje delo, ki ga je kdaj napisal. Za prvo izvedbo simfonije je bil skladatelj dogovorjen s šefom varšavske filharmonije Fitelbergom. Vojni dogodki so pa te načrte preprečili; prvo izvedbo bomo slišali v Ljubljani; ko se pa zunanje razmere uredijo, bo skladba verjetno napravila podobno pot kot »Klasična uvertura«. — *Zebretova »Vizija«* je bila ponovno izvajana v operi kot baletna solo-točka Lidije Visjakove. Skladatelj je dosegel v skladbi čudovite orkestralne zvoke zlasti na pianissimo mestih. Skladba je imela velik uspeh, čeprav ni pri baletni predstavi pozornost poslušalca osredotočena v prvi vrsti na skladbo. Koncertna izvedba nam bo pa pokazala tudi lepote, ki jih poslušalec v operi kaj rad presliši. — *Filip Bernad* je enov svojo skladbo »*Rapsodično kolo*« zajeil iz Prešernove balade »Turška Rozamunda«. Skladateljve pozornosti pa ni pritegnila nase glavna junakinja, ampak bosanska lepota Leila. Zato sta pesem in ples (sevdlanka in kolo) glavni temi, s katerimi Leila premami zmagoslavnega Oslro.

Darujte za Jegličev akademski dom!

Pošiljajte na Hranilnico dravske banovine — čekovni račun 10.680.

Ameriški športniki o Jožetu Kastelcu

Sportna revija »El Grafico«, ki izhaja v Buenos Airesu, je posvetila celo stran slovenskemu duhovniku g. Jožetu Kastelcu, ki se je ponesrečil v kordiljerskih gorah. Revija prinaša kratak Kastelčev življenjepis in pri tem prav lepo opisuje Slovenijo, ki jo imenuje »jugoslovansko Švico« in pravi, da je Slovenija idealna dežela za alpinizem. Med drugim ima zelo lep opis Julijskih alp in Triglava, ki mu dodaja sliko Triglava in lep motiv z Julijskih Alp. O g. Kastelcu pravi, da je bil odlični duhovnik, velik praktičen socialni delavec in ljubitelj gora. Tragična smrt tega priljubljenega duhovnika je zbudila žalost in sočutje ne samo pri njegovih ožjih rojakih, temveč tudi pri mnogih argentinskih prijateljih, ki si jih je v kratkem času svojega bivanja v Ameriki mnogo nabral.

Portugalska ima 7 milijonov prebivalcev

Izšla je uradna portugalska statistika, ki ima mnoge zanimivosti o stanju in razvoju portugalskega prebivalstva. L. 1939. je bilo 1350 rojstev več kakor l. 1938. Število sklenjenih zakonov je poskočilo v istem času za 2046, od teh je 80% cerkveno sklenjenih. (Na Portugalskem cerkveni zakon ni obvezen). Število mrtvih je padlo za 2000. To je pripisati zlasti izdatni politiki, ki štiti majhne otroke do petih let, katerih je prej mnogo več pomrlo. Povprečni portugalski ljudski prirastek znaša na leto 80.000. L. 1890. je bilo na Portugalskem 5 milijonov 400.000 prebivalcev, l. 1930. 6.795.440, sedaj pa jih je že preko 7 milijonov.

Pes je ujel vlomilca

V nekem nemškem obmorskem mestecu se je v manjši gostilni skrtil tat v stranišče in je počakal, da so gostje odšli in se je tudi gosposdar spravil spat. Nič hudega sluteč je šel k blagajni, da bi jo oropal. Tedaj pa ga je z vso silo zgrabil pes in ga ugriznil v bedro. Na njegov krik je pribežal gosposdar, ki ga je rešil psa in ga predal policiji.

Ponesrečeno letalo je zažgalo hišo

Neko švedsko vojno letalo se je vadilo visoko nad oblaki. Iz neznanih vzrokov pa je nenakrat strmoglavilo proti zemlji. Bencin se je vnel. Nekaj gorečega bencina je poskropilo neko hišo in jo vnelo. V hiši je zgorela tudi 77 letna starka.

ŠPORT

Doma brez športnega sporeda

Jutri bomo v Ljubljani, pa tudi drugod po Sloveniji brez pravega športnega sporeda. Igrišča je zametel sneg, nogomet in atletika počivata, tudi drugi »kopni športi« so se večinoma spravili k počitku do prihodnje pomladi. In tudi nekatere panoge, ki sicer niso odvisne od vremenskih razmer (table-tenis, sabljanje in podobno) pomalemu izgubljajo na zimo privlačnost ter aktualnost za širšo množico športnikov. Dnevi velikih bojev in nastopov so v kraju — poslej se je vse delo usmerilo v skrbno, podrobno pripravljanje na prihodnje čase. Dejali bi, da se je skoraj popolnoma umaknilo iz javnosti. Na poletno sezono vezani športi pa so zdaj obsojeni na počitek, na skromne treninge, ki naj atletu obdrže kolikor toliko staro kondicijo.

Zimski športi — pri nas v prvi vrsti smučanje, drsanje in ledni hokej — so ob vstopu v sezono. Aktivni športniki, ki se udeležujejo v teh panogah, so šele prav pred kratkim lahko pričeli s praktičnim treningom na terenu, doslej so najmarljivejši delali doma in se urili za svojo sezono s predpripravi, predvsem čisto gimnastičnega značaja. Prve tedne bodo zdaj, ko imajo priložnost za resnični trening na ledni ploskvi in na pobeljenih smučiških izrabili za skrbno pripravo — potem pa bomo že nedeljo za nedeljo imeli na sporedu zanimive športne prireditve. Vsi termini bodo prav tja do zgodnje pomladi obilno zasedeni.

Jutrišnja nedelja pa bo pri nas »nedelja zahtijac«. Službenega športa ne bo, pač pa bodo privatniki izrabili ugodno priliko za prijetno bivanje v zimski prirodi. Neaterali bodo pohiteli na drsališča, drugi pa bodo oprtali smuči na rame in se odpeljali na hribe, belemu veselju naproti. Doma pa bodo ponekod razni športni sestanki in debate, v katerih bodo udeleženci pretresali perca vprašanja o dosedanjem delu in načrtih za bodočnost.

Ko to pišemo, stoje stvari tako. Seveda pa je mogoče, da bi se ta ali oni klub v zadnji minuti še premislil in sklenil izrabiti nedeljo za skromno prireditev, da termin pri nas vendarle ne bi bil čisto nezaseden.

Jutrišnji šport drugod po državi

Jutri, v nedeljo bodo v Zagrebu imeli izredno važno in zanimivo srečanje na nogometnem polju. V prijateljski tekmi se bosta pomerila jezenski prvak hrvatske nogometne lige, Concordia, in jezenski prvak srbske nogometne lige, BSK. To bo skoraj lahko veljalo kot neslužbena prestizna tekma hrvatskega in srbskega nogometa. V Zagrebu vlada seveda veliko zanimanje.

»Purgerje«, zagrebški Gradjanski, pa so odpotovali v Budimpešto, kjer bo s Ferencvárošem igral prijateljsko tekmo. Povračilna tekma bo potem v Zagrebu prihodnjo nedeljo.

V Zagrebu bo tudi boksarsko državno prvenstvo, ki se bo pričelo že danes in se bo jutri nadaljevalo. Tekmovanja se bodo udeležili tudi najboljši slovenski boksaarji.

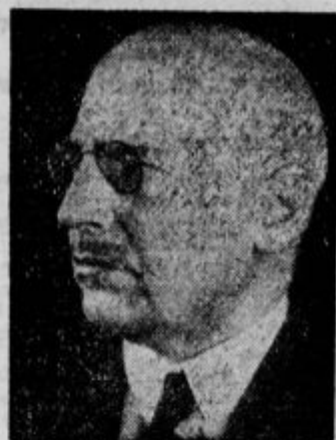
Hrvatje so letos prvi zasukali rokave. Ze jutri bodo na Slemenu nad Zagrebom priredili smučsko tekmo. Haškova smučska sekcija je organizirala spust s Slemena.

V Belgradu jutri tudi ne bodo brez sporeda. Jugoslavija je povabila v goste na prijateljsko tekmo Vojvodino iz Novega Sada.

Važen sklep slovenskih kolesarskih klubov

Delegati slovenskih kolesarskih klubov, zbrani na plenarni seji v Celju dne 8. dec. 1940 so izdali sledečo resolucijo:

1. Ugotovljeno je, da je likvidiran spor med upravnim odborom Slovenske kolesarske zveze in nekaterimi klubi s tem, da prizadejajo klubi takoj predložijo upravnemu odboru SKZ vse okoliščine, ki so dovedle do nepotrebnega spora.

Novi švicarski predsednik dr. Ernst Wetter.

V Helsinkih ubijajo živali v zoološkem vrtu zaradi pomanjkanja hrane

V zoološkem vrtu v Helsinkih so morali zaradi pomanjkanja hrane pobiti mnogo živali. Nekatere so tudi za nizko ceno prodali ali jih zamenjali za druge živali, ki ne potrebujejo toliko hrane. Star slabotni medved in 20 let star osel sta hitro dobila mlajše nadomestilo. Nekatere druge živali, zlasti leve, tigre, bodo mogli skrbiti, ker pojejo preveč mesa.

Prvo bombardiranje iz zraka je bilo pred 90 leti v Benetkah

Leta 1849. so Avstrijci oblegali Benetke. Mesto je bilo že od l. 1814. pod avstrijsko oblastjo. L. 1848. pa je izbruhnil v Benetkah upor pod vodstvom nekega advokata iz Mijeta. Benetčani so oglasili svojo lastno republiko. Avstrijska vojska je mesto obkolila in ga začela oblegati. Benetčani so se Avstrijcem upirali leto dni. Dne 22. junija 1849 so Avstrijci uporabili prikrivak v zgodovini zažigalne bombe. Na 200 majhnih balonov so privezali po 15 kg zažigalne snovi. Te balone so privezali na prave velike balone in ob ugodnem vetru odjadrali nad Benetke. Nad mestom so zažigali snov, ki so jo nosili baloni ter jih spustili nad Benetke. Nesreča je hotela, da je zapihal nasprotni veter in zanesel vse balone nad avstrijsko taborišče, kjer so povzročili veliko škodo.

Propagandna plavalna prireditev v Belgradu

V Belgradu je bila v znanem Krsmanovičevem bazenu plavalna propagandna prireditev, ki jo je organiziral belgrajski plavalni klub »Bob«. Prireditve je prav lepo uspela in so bili na njej doseženi nekateri zelo dobri rezultati. — Med glavnimi rezultati je treba predvsem omeniti uspeh Branka Žizka, ki je plaval na progi 200 m prosto. Progo je preplaval v času 2:17,6, kar je boljše od obstoječega državnega rekorda. Drugi je bil Balla, ki je preplaval isto progo v času 2:21,3. Tudi to je najboljši Ballov čas, ki ga je sploh kdaj dosegel. Lep rezultat v štafeti 5x50 m prosto je dosegla štafeta Boba v času 2:25,7. Organizacija tekem je bila prav dobra. Ostali tehnični rezultati so bili:

- 50 m prosto moški: 1. Miletič, (Bob) 28,7;
- 2. Zlobin, (Bob) 29,4;
- 50 m prosto ženske: 1. Fine Draguš, (Ilirija, Ljubljana) 34,8. 2. Dušanović, (Bob) 40,2;
- 100 m prosto moški: 1. Parač, (Bob) 1:25,5;
- 2. Pavlovič, (Bob) 1:27,8;
- 100 m hrbtno ženske: 1. Fine Draguš, (Ilirija) 1:38,3. 2. Bijelič, (Bob) 1:38,4;
- 50 m prosto začetnik: 1. Pavlovski, (Rusija) 39,2. 2. Kirijev, (Rusija) 39,9;
- 200 m prosto juniorji: Skorič, (Bob) 2:57,3;
- 200 m prosto seniorji: 1. Bijelič, (Bob) 2,39;
- 2. Knežević, (Bob) 2:40,8;
- 100 m hrbtno moški: 1. Ercegan, (Vojvodina, Petrograd) 1:24,2. 2. Vidović, (Jadran, Hercegnovi) 1:25,1;
- štafeta 3x50 m mešano: Busk 1:50,8.

Prvenstvo slovenske lige je v kraju

SK Kranj je poslal dopis, v katerem pravi, da ne bo nastopil proti Marsu, ampak mu prepušča tekmo z 0:3 par-forfait. Upravni odbor Slovenske nogometne zveze je tehničnemu odboru že naročil, naj tekmo verifira 3:0 za Mars. S tem je postala prvenstvena tabela prvega slovenskega nogometnega tekmovanja v ligi kompletna. Dokončno stanje na tabeli tekmovalca za leto 1940-41 je sledeče:

1. Ljubljana	14	10	2	2	55:21	22	(6)
2. Zelenižar	14	8	4	2	30:14	20	(8)
3. Amater	14	8	1	5	37:30	17	(11)
4. Mars	16	6	2	6	37:27	14	(14)
5. Bratstvo	14	6	2	6	30:38	14	(14)
6. Kranj	14	6	2	1	25:30	13	(15)
7. Maribor	14	4	2	8	38:39	10	(18)
8. Olimp	14	1	0	13	11:64	2	(26)

Slovenska nogometna zveza je na svoji zadnji seji izrekla res enkrat radikalno kazeno. Igralec SK Olimpa, Viljem Cater, je bil kaznovan z dosmrtno zabrano igranja.

Nekaj športnih novic v kratkem

Najboljši italijanski streli v prvi nogometni diviziji so razporejeni takole: Ossola 10 golov, Amadei, Menti II. in Puricelli po 7, Cergoli, Viani II. po 6, Alberti, Bosel II., Luschna in Rossellini po 5 itd.

V drugi italijanski nogometni diviziji zanesljivo vodi Brescia s 16 točkami. Drugoplasirana Modena ima 16 točk.

Boksarski dvoboj Madžarska-Italija bo 9. februarja v Budimpešti.

Vesti športnih zvez klubov in društev

S. T. T. Z. (Strojbenj) Danes je seja odbora v prostorih SK Mladike na Kodeljevem ob 19.

SREČNE PRAZNIKE

nolet

PHILIPS RADIO

Temni oblaki nad Irsko

Ministrski predsednik Churchill je 10. novembra govoril pred spodnjim domom, toda ne v westminsterski palači, marveč so se morali zaradi nemških letalskih napadov umakniti v neko gladihsko dvorano.

Povedal je, da je irska nevtralnost za Anglijo težko breme. Takrat je tudi omenil, da imajo nemške čete velika letalska oporišča in številne vojaške čete na najzahodnejši točki evropske celine, francoski provinci Bretagni. In tretja toka, ki jo je v zvezi s tem omenil angleški ministrski predsednik, je pojačanje majhne armade irske svobodne države, ki ga je odredil predsednik Irske De Valera, v Ameriki rojen Irec, v katerem pa je pol španske krvi.

Irsko vprašanje je v resnici zelo pereče in važno ter bo mogoče za boje na odseku Anglija-Rokavski preliv odločilnega pomena. Če bi se posrečilo Nemcem zasedati Irsko in zgraditi tam utrjene točke, potem je uničenje in zasedba Anglije več kot na dlani: angleška mornarica ne bi več obladala oceana, Anglija bi izgledovala, nemška letala bi imela neomejeno možnost od vseh strani napadati London in Birmingham. Angleži bi Nemcem to možnost najrajši odvzeli na ta način, da bi angleška vojska zasedla Irsko, ali pa, da bi Irsko na angleški strani vstopila v vojno proti Nemčiji, kako so to storili drugi angleški dominijoni. Doseči se ni zgodilo ne prvo, ne drugo. Irsko pa se vendar oborožuje. Zakaj? Ali bi mogla majhna irska vojska res obvarovati nevtralnost proti vsakomur?

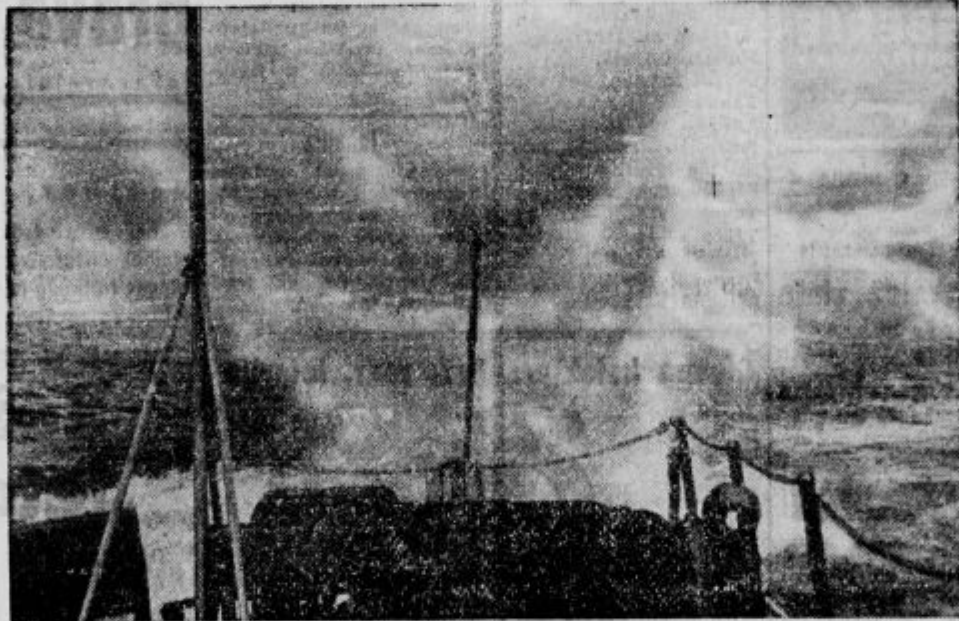
Irski problem sega tako daleč nazaj, kakor sega moderna angleška zgodovina. Razmerje med Irsko in Anglijo je napeto od verskih bojev Olivera Cromwella pa vse do danes. Angleški sovražniki so to napetost netili in izrabljali. Hoče, najboljši Napoleonov general, je naredil načrt za vpad na zeleni otok, ko se je že v kali ponesrečil Napoleonov poskus, zasedati angleške otoke. Med svetovno vojno je zbiral pustolovski Irec sir Casement irske ujetnike na Nemškem v irsko legijo in je skušal istočasno z irsko vstajo l. 1916 pripeljati Nemce na Irsko. Ne brez pomoči zavednih Irecv se je ta načrt ponesrečil. Kot plačilo za zvestobo do angleške krone je dobila Irsko l. 1922. od Chamberlain-Churchill-Lloyd Georgeove vlade omejeno nezavisnost, statut, ki je bil pozneje spremenjen tako, da je postala Irsko izjemno province Ulster na severu, angleški dominion. Pri tem je pozneje tudi ustalo, čeprav nova irska ustava, ali ustava svobodne države Eire, kakor se službeno imenuje, o tem vprašanju, kakor tudi o razmerju do Londona popolnoma molči. Irsko ustava ni bila spremenjena tudi takrat, ko se je vrgla na delo proti Angliji tajna republikanska organizacija »modrih srac« in ko je »I. R. A.« — »Irska republikanska armada« tik pred izbruhom sodanje vojne z Nemčijo zahtevala razveljavitev statuta, po katerem je Irsko angleški dominion ter je hotela izsiliti popolno odtrganje Irske od Anglije.

Kolikor toliko znosno razmerje medsebojne prianesljivosti in razumevanja, ki že več let vladalo med Londonom in Dublinom, glavnim mestom Irske, ni samo zasluga tistih angleških vlad, ki so postopale z Irci kakor s strtim jajcem, temveč

tudi zasluga zelo modre, previdne in dalekovidne politike mogočnega irskega ministrskega predsednika Eamona de Valere. Ta suhi, črnolasi mož se je v začetku vojne v sporazumu z dublinskim kardinalom nadškofom, ki je za Valero brez dvoma najuglednejši in najmerodajnejši mož v tej izrazito katoliški državi, za politiko stroge nevtralnosti. London je bil s tem zadovoljen. Zadovoljen tako dolgo, dokler ni bilo bojazni, da bo Nemec dobil na irski obali oporišče za svoje podmornice.

Tistega dne pa, ko so bili Nemci v severni Franciji na obalah Atlantika in ob Rokavskem prelivu, se je položaj popolnoma spremenil. Tistega dne je visel nemški vpad kakor Damoklejev meč nad glavami angleških politikov v Londonu. Churchill je v Dublinu vprašal, kaj bi mislili v irskih vladnih krogih, če bi Anglija vzela Irsko v zaščito, tako da bi jo zasedla. Angleški posredovalec, ki po imenu ni ne podkralj, ne guverner, ne poslanec ampak enostavno »predstavnik Njegovega Velikanstva«, je prinesel Churchillu odklonilni odgovor. Irsko hoče ostati nevtralna in bi se z orožjem uprla Nemcem, če bi jo hoteli zasedati, pa tudi Angležem, če bi jo hoteli zaščititi.

De Valera je ugodil Angležem edino v toliko, da je začel oboroževati svojo vojsko. Majhna irska »deželna brambac«, stalna poklena vojska je bila povečana od 6.000 na 10.000 mož, potem pa na 20 tisoč. Vsi so prostovoljci, ki se zdaj solajo. Iz orožarn so prinesli stare puške in topove, tisto prastaro orožje, katerega so še njihovi predniki uporabljali in ga sedaj snažijo ter pripravljajo, če bi bilo treba nastopiti. Proti komu so naperjene vse te priprave. Nekateri pravijo, da so te koncesije Angliji bolj kot proti Nemcem, opomin Londonu.

Torpedni čoln na Severnem morju se zavija v meglo.

London pa mora biti zadovoljen, da ima lahko v severni Irski, v Ulstru, armado 100.000 mož odlično izvežbanih in z najmodernejšim orožjem opremljenih, da bi bili pripravljeni nastopiti takoj, kakor hitro bi se poskušali Nemci izkrcati na Irskem.

Danes je na Irskem položaj tak, da Nemci in Angleži drug na drugega prežita, da bi pri najmanjšem koraku, namenjenem zelenemu otoku, poznala v tek svoj vojni stroj. Med obema gigantom, zvijačoma se v smrtnih bojih, ki pošiljata dnevno ogenj in jeklo drug na drugega, pa leži mirni zeleni otok, kjer se mirno pasejo ovce in v nočni lantje pospravljajo seno, ribiči pa stoje na obalah in se že nič več ne vznemirjajo, če namesto ribe zajamejo v svoje mreže truplo, ki ga je naneslo morje. Mirni zeleni otok bo morda že mudi sredi največjih bojev, kar si jih je moči zamisliti.

Kočevska Reka

V nedeljo 8. devembra je priredilo Prosvetno društvo lepo uspel Miklavžev večer. Obdarovanih je bilo 87 otrok iz šol Kočevska Reka, Stalcerji, Borovce, Gotenica in Briga. Prišli so vsi najrevnejši do skromnih darov. Vse darove podarila »Slovenska Straža« v Ljubljani iz svoje zbirke na Vnebohed. Darovi dosegajo vrednost skoraj 10.000 din. Po nagovoru predsednika Prosvetnega društva g. Vrabčiča je prišel sv. Miklavž. Med njegovim globokim, v srce segajočim govorom so si mnoge ženske in celo moške brisale oči. Nato je opravi obdaritev. Prisrčna hvala za njegov trud. Največ se pa moramo zahvaliti »Slovenski Straži« v Ljubljani za njeno plemenito delo. Vsem in vsakomur priporočamo, da jo v njenih plemenitih stremljenjih podpre. Mi kočevski Slovenci pa ostanemo v zahvalo kot kremen trdni Slovenci in vredni člani velike Jugoslavije!

Ptuj

Okrajni odbor Rdečega križa v Ptujju je razdelil med najpotrebnejše šolske kuhinje v ptujškem okraju 6000 din.

Uradni dan Zbornice za trgovino, orbt in industrijo v Ljubljani bo za Ptuj, okolico, Ormož, Ljutomer, Mursko Soboto in Dol. Lendavo v četrtek, dne 19. decembra 1940 v prostorih Združenja trgovcev za mesto Ptuj, Narodni dom.

Sp. Poljskava pri Pragerskem

Lep napredek naše slovenske glasbene kulture in njenega pomembnega razmaha na podeželju je v album muzikalne reprodukcije lično vpisal naš trio na praznik Brezmadežne. Ljubiteljem simfonije koncertne prireditve in godalnih glasbil bo gotovo zanimivo poročilo o naših domačih, ne iz mesta »izposojenih« članih, kaj in kako so podali poslušalcem ob svojem prvem skupnem nastopu. Ko povsod proslavljajo Brezmadežno v svetilih in dvoranah, se je tukaj setavljal trio v samo eni družini, navdušeni za petje in umetno glasbo, ter se odločil za (S. Bach) »Ave Marijo«. (Schubertova) »Ave Marija« se pride na vrsto. Ze prvi akordi, ki so kakor pred velikim praznikom zatirali na dobro popravljenih orglah, so navzočim vernikom vzbudili nenavadno pozornost na biserno umetnino, ki so jo vsi v radostni radovednosti poslušali do konca, ko sta se v prijetni skladnosti oglasila še čelo (Rudolf) in violina (Trežnik). Vsi smo v naši notranjosti zažutili čudovito moč sladke glasbe, ki nas je ogrela in v vedno večji napetosti tako prevzela, da so dobri mamici solze polzele po vsem licu in zaiskrile tudi v obeh odraslih fantov. Gospod profesorjem bo všeč, ako zapišemo, kako so župljani govorili na cesti o zanosnem nastopu njihovih učencev. Cerkveno opravilo se je pričelo ob osmih, kritiki so pa menili, da ne bi zapustili cerkve pred opoldanskim zvonjenjem, ako bi ta godba trajala tako dolgo. Lok pač boža struno in srce. — Ali bi glasbeni kritik priznal tehnično spretnost ter pohvalil dinamično učinkovitost, ne vemo; pevcu so pa najbrž prepričani, da bi trio brez ritmične preciznosti vse srečno »podrl«, čeravno bi gd. Minka Bertoletova ne prenehala orglati pred koncem skladbe. Po kratkem oddihu so se oglasili izvežbani glasovi cerkvenih pevcev ter zapeli pozdrav Mariji Devici (dr. Schwab). Strune so potihnile, orgle so donele, pesem je odmevala, duša je pa v ponižnih vzdihih ljubezni molila in pela: »Zdrava Marija!«

Brdo pri Lukovici

Praznik Brezmadežne je praznovala naša mladina vsako leto, tako tudi letos. Pri jutranji maši je pristopila v velikem številu k sv. obhajilu, popoldne pa je bila v dvorani prireditve DK. Na sporedu je bilo poleg pevskih točk in deklamacij še lepa in primerna igra »Ljubezen Marijinega otroka«.

Miklavžev večer, ki ga je priredilo Prosvetno društvo, je bil prav le in vesel zlasti za naše otroke. Darila so bila letos nekoliko skromnejša zaradi druginje, vendar je poudariti, da opravlja Prosvetno društvo vsako leto s to prireditvijo veliko socialno in karitativno delo v župniji.

Alphonse Daudet:

117

Jakec

Prevedel Fišer Franc

Ali ni človeška natura nekaj čudovitega? Celo taki, kot je on imajo srce! In to srce celo toleče! Res, je, da ni toliko toliko iz ljubezni kot iz želje po ljubezni; podžigala ga je romantičnost takega podjetja, kočija stojeca na koncu ulice, kot da bi šlo za ugrabitev, predvsem pa njegova neutrušena mrznja, misel kako bo Jakec razočaran, ko se bo vrnil iz oela in bo našel kletko prazno. Sestavil si je sledeč načrt: nenadoma se bo pojavil pred njo, ji padel k nogam, od presenečenja bo zmešana, neodločena in takrat ji bo rekel:

»Pojdi, odidiva!« Če se v teh treh mesecih ni popolnoma spremenila, potem se bo pustila odpeljati. Zato tudi ni prej obvestil, zato je tako pritrjeno stopal po hodniku, da bi jo bolj presenetil. Razpoke v temnem hodniku so kazale vso svojo beo, v neštevilnih vrstah so bili ključki, kot bi hoteli reči: »Pri nas nimaš kaj ukrasti... Le vstopi, če hočeš.«

Vstopil je sunkoma, ne da bi potkal in skrivnostno izgovoril: »Jaz sem!« Joj, kako kruto razočaranje je doletelo dostojanstven korak tega človeka! Namesto šarlote, je zagledal pred seboj Jakca, ki je imel tega dne zaradi godu svojega šefa pristo in ki je z vnuemo listal po knjigah, medtem ko je lida preganjala dolga ležeca na postelji v prizidku. Oba moža sta presenečeno gledala drug drugega. Tokrat je bil pesnik na slabšem, že zato, ker ni bil doma in kako naj sedaj zviška govoriš tem visokim dečkom ponosnega in inteligentnega obraza, na katerem je zapazil nekaj lepih potez njegove matere, kar je njenega ljubimca še bolj spravilo v obup.

»Kaj iščete tukaj?« je vprašal Jakec. On je zarlel, pobledel in izjeljal:

»Mislim sem... Rekli so mi, da vaša mati tukaj stanuje.«

»Da, res je tukaj; toda pri njej sem jaz in vi je ne boste videli.«

Vse to sta izgovorila naglo in polglasno, v enem samem dihu mrznje. Nato se je Jakec grozeče (bolj nehoti kot namenoma), blizal k d'Argentonu, ki se je moral umikati, dokler se nista znašla na hodniku. D'Argenton je popolnoma izgubil ravnotežje in bil ves zmegen; poskusil se je pokazati mirnega in odločnega ter dejal dostojanstveno, toda priznava:

»Jakec,« je dejal, »že dolgo vladati med nama nesoglasje. Toda vi ste sedaj postali mož, ste pametni, razumete življenje in zdaj je nemogoče, da bi to nesoglasje trajalo še delj. Ponujam vam roko, oragi dečko, tovariško roko, ki je zvesta in zanesljiva.«

Jakec je zmigal z rameni:

»Čemu bi igrala komedijo? gospod. Vi me sovražite in jaz vas mrzim...«

»Od kdaj sva sovražnika, Jakec?«

»Mislim, da že odkar se pozna, gospod. Čim dalje seže spomin, tem večjo mrznjo čutim do vas. Sicer pa, kaj drugega si sploh ne moreva biti, kot sovražnika. Drugega imena vam tudi ne morem dati. Kaj pomenite zame? Ali ni vseeno, če vas poznam, ali ne? In četudi sem v življenju kdaj pomislil na vas brez mrznje, mi verjemite, da me je znoj sram.«

»Res je, Jakec. Priznam, da so bili najini odnosi napačni, zelo napačni. Vendar mi ne boste očitali, da sem teh nesrečnih slučajev jaz kriv... Verjemite, dragi prijatelj, življenje ni roman... Vendar ne morete od nje zahtevati...«

Toda Jakec ga je kratkoma prekinil.

»Prav imate, gospod. Življenje ni roman; nasprotno: preveč resno, pretežno je. Dokaz

je prav v tem, da sedaj nimam niti trenutka časa več, da bi brezplodno razpravljaj. ... Deset let je bila moja mati pri vas, deset let je bila vaša sužnja, vaše orodje. In kako sem trpel teh deset let in preponosem sem bil, da bi vam pokazal. Toda pustimo to. Moja mati je sedaj pri meni; moja je. Dobil sem jo nazaj in z vsemi možnimi sredstvi jo bom tudi obdržal. Nikdar vam je ne vrnem... In čemu tudi? ...Kaj sploh hočete od nje? ...Sive lase ima, gube na obrazu... Toliko je prežejala zaradi vas... Ona zdaj ni več lepa ženska, ni več ljubica, ki bi ustregla vaši ničumnosti. Moja mati je, samo moja mati, pustite mi jo.«

Stala sta v mračnem hodniku in si gledala iz lica v lice.

»Vi ste moj korak popolnoma napačno razumeli...« je rekel pesnik ves blede kljub svojemu dostojanstvenemu izrazu... Cenim šarloto, toda vaši dohodki so zanj preskromni... Prihajam kot star prijatelj... da bi videl, če ji časa manjka, če me potrebuje.«

»Nikogar ne potrebujete. S svojim delom živim oba.«

»Ošabni ste postali, dragi Jakec... Nekoč niste bili taki.«

»Res je, gospod, toda danes mi je že vaša prisotnost neznosna...«

Jakec se je obnašal tako odločno, tako grozeče, da si pesnik niti besede ni upal več izreči in je potr odšel. Ko se je Jakec prepričal, da ga ni več, se je vrnil. Za vrati ga je čakala lra, razmršena in objokana.

»Poslušala sem,« mu je rekel polglasno... vse sem slišala, vse, tudi to, da sem stara in gubasta.«

Stopil je k njej, jo prijel za roke in ji globoko pogledal v oči:

»Saj ni daleč... Hočeš, da ga pokličem?« Oprostita si je roke in ga krčevito objela. »Ne, Jakec moj! Prav imaš... Tvoja mati

sem, samo tvoja mati in tudi nočem biti nič drugega.«

Nekaj dni po tem dogodku je Jakec pisal Rivalsu sledeče pismo:

»Prijatelj moj, oče moj, končano je. Zapustila me je in se vrnila k njemu. Vse to se je zgodilo v tako mučnih, tako razburljivih okoliščinah, da je bil udarec zame še hujši. Gorje, tista, ki mi je prizadela toliko hudega, je moja lastna mati. Bolje in častnejše bi bilo, ko bi molčal, toda ne morem. Ko sem bil še otrok, sem poznal malega zamorčka, ki je vedno govoril: »Ko bi ljudje ne mogli zdihovati, bi se zadušili.« Nikdar nisem še tega tako dobro razumel kot danes. Zdi se mi, da bi me vse to kar mi teži srce zadušilo, če bi ne imel Vas, da bi Vam pisal to pismo in pojožil. Niti do naslednje nečelje nisem mogel počakati. Predaleč je; in vprčo Cecilije si tudi ne bi upal govoriti... Saj sem Vam povedal kajne, kako sva se sporekla s tem človekom? Od tistega dne je bila moja uboga mati tako žalostna, žrtve, ki jo je doprinesla, se mi je zdela prevelika za njene moči in sklenil sem, da se bova preselila v drug, živahnejši okraj, da bi jo nekoliko razvedril. Dobro sem vedel, da se je začela borba in če hočem zmagati, če hočem obdržati mater zase, se moram poslužiti vseh možnih zvijač. Hiša in ulica, v kateri sva stanovala, ji nista ugajali. Potrebovala je nekaj veselejšega, zračnejšega, da bi ji ne bilo treba toliko obžalovati svojega avgustinskega nabrežja. Najel sem torej v ulici des Lilas ob vznožju neke vrtnarije, tri majhne sobice, jih prenovil, prevlekel z novimi tapetami in jih opremlil z lepšim in popolnejšim pohištvom kot je bilo moje. Vsi moji prihranki, — oprostiti mi te podrobnosti, toda prisegel sem si, da Vam bom vse povedal, — vse, kar sem si prihranil v šestih mesecih za vpisovanje in izpite, vse je šlo v ta namen, in vem, da mi ne zamerite.

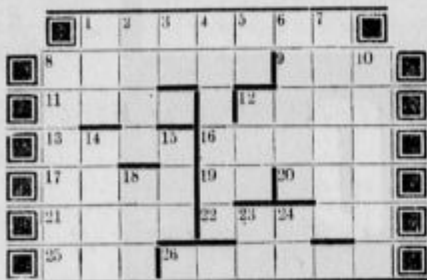
Nagradna križanka

Tvrdke, ki te delati reklamo zase po križankah, naj izroče »Slovenec« en teden popreje v upravi »Slovenec«.

Rešitev križanke je treba poslati na upravo »Slovenec« pod značko »Križanka do četrtika prihodnjega tedna. — Rešitev križanke bomo objavili prihodnjo soboto.

Med one, ki bodo pravilno razdelili križanko, bomo z žrebanjem razdelili 4 nagrade in sicer za vsakega list »Slovenec« za en mesec zastop.

Cvetličarna „Roža“

Besede pomenijo: Vodoravno: 1. Lepa okrasna cvetlica, v največji izbiri in najcenejše v cvetličarni »Roža«, Ljubljana, Franciskanska ul. — 8. Vrag, hudi duh (arabsko) 9. Slovnica ali aritmetična kratica 11. Bajeslovni letalec. 12. Ribje jajce. 13. Uboga. 16. Vrsta prevleke na pločevinastih posodah. 17. Moško ime. 19. Besedica, s katero prigovarjamo. 20. Sovražnica železa (dajnik). 21. Pijača. 22. Drzen, plemenit človek. 25. Osebnostni zaimek. 26. Okrasno cvetje (najcenejše pri »Roža«).

Navpično: 1. Doba. 2. Vrste barve. 3. Naslovna kratica. 4. Lepa, zelo razširjena cvetka (najcenejše pri »Roža«). 5. Veznik. 6. Vrsta torbe. 7. Znamka in vrsta pražene žitne kave. 8. Morski veter. 10. Primer, sličnost. 12. Osebnostni zaimek. 14. Zagon, navdušenje. 15. Turški oblastnik. 18. Prva ženska. 23. Pamet. 24. Vzklík.

Rešitev sobotne križanke:

Kino Matica

Vodoravno: 1. Grbavi vitez Lagardier (izredno zanimiv francoski vefilm, ki je čez nedeljo na sporedu v Kinu Matici. 18. U. U. R. 19. Praznina. 21. Ada. 22. Atene. 23. Na zapoved kraljice (odlični Warner Bros film, ki pride v kratkem v Kino Matici). 26. D. D. 27. On. 28. Ir. 29. Med. 30. Kaj. 32. Ra. 33. Alja. 34. Baraga. 37. in 38. Bette Davis (najboljša tragedkinja sedanje dobe, v glavni vlogi v filmu pod 23. vod.)

Navpično: 1. Gr. 2. Runda. 3. Bradat. 4. APZ. 5. Vranje. 6. Vzor. 7. In. 8. Ti. 9. En. 10. Za. 11. Lar. 12. Adam. 13. Galeb. 14. Rt. 15. Deca. 16. Enej. 17. Re. 20. Apia. 22. Ajda. 24. Ikra. 25. Grb. 27. Olt. 31. Nas. 35. Av. 36. Gi.

Izžrebani nagrajenci:

Med rešilec, ki so pravilno rešili sobotno križanko so bili izžrebani:

Vodlan Martin, Kmet. šola, Sv. Jurij ob j. ž. Bergant Ivan, Stara Loka, p. Skofja Loka. Bizilj Janko, Miklošičeva 22 a, Ljubljana. Hladnik Jožef, Podmilščakova 1, Šiška.

Izžrebanci bodo dobivali skozi en mesec »Slovenec« brezplačno.

Opozorjamo reševalce, da lahko oddajo rešitve po naših podružnicah po Sloveniji. Poslane po pošti kot tiskovina, pa se morajo frankirati s 50 par.

Objava

Podpisana Fornezzi Tončka, lastnica menze, Ljubljana, Kolodvorska ulica št. 8, obveščam tem potom vse, da sem od svojega moža Fornezzi Franca, poslovojnega gostilne »Lovec«, Rimska cesta, pravomočno ločena, tako da ni upravičen mene zastopati v ničemer več, zlasti pa ne za mene ali v mojem imenu delati kake obveze ali naročila.

Fornezzi Tončka

Stenodaktilografirajo

perfektno v državnem in nemškem jeziku v govoru in pisavi, po možnosti samostojno korespondentno, arijevko, išče velepodjetje v Beogradu. Ponudbe na poštni predal 626 Beograd.

Od Morave do Save,
od Donave do Drave
proti kašlju vzemi

Karamelle Rave

Zavitki Din 5— V apotekah

Umrla nam je, spravljena z Bogom, naša ljuba mamica, stara mamica in tašča, gospa

Marija Hillmayer

vdova višjega žel. uradnika

Pogreb bo v soboto, dne 14. decembra ob 4 popoldne z Zal. kapelice sv. Andreja, na pokopališče k Sv. Križu.

Maša zadušnica se bo brala v bežigrajski župni cerkvi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani dne 16. decembra ob 8 zj.

Ljubljana, dne 13. decembra 1940.

Zalujoči rodbini: Hillmayer in Lavrenčič.

Dobiva se v vseh strokovnih trgovinah.

Mali oglasi

Vajenci

Dva učenca

za čevljarstvo stroko, izobrazena, ki bosta imela priliko izučiti se v ročnem in strojnem delu - se sprejmeta. - Prednost imajo učenci z završnim izpitom in poštenih staršev. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Samo, kdor ima veselje« št. 19092.

Službo dobe

Fanta

18 letnega, močnega in zdravega ter postenege, sprejem na stalno mesto. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 19191.

Več agilnih agentov

v sporazumu z obrtno oblastjo, sprejemamo za nadzorovanje sušmarjev v posredovanju nepremičnin in veriznikov z valutami in hranilnimi knjižicami. Takojšen nastop. - Verizirani v zemljiški knjigi, samozavestni nastop in primerna izobrazba ter poznavalci podtalnega delovanja v teh strokah imajo prednost. Ponudbe z opisom doseganega življenja in zahtevno plače v upr. »Slov.« pod »Informacijski biro« št. 19139.

Briljantne uhane

kupim. Ponudbe prosim poslati v upravo »Slov.« pod »Kamni« št. 19186.

Vsakovrstno zlato

briljante in srebro kupuje po najvišjih cenah

A. Božič, Ljubljana

Franciskanska ulica 3.

Razno

Gumbnice, gube, plise, monogrami, entel, ažur fino in hitro izvrši

Matek & Mikeš

Ljubljana, Franciskanska ulica

nasproti hotela Union

Vezenje perila, krasna predtiskana žen. roč. dela

Službe iščejo

Trgovski pomočnik

izkušen v trgovini mešanega blaga, želi spremeniti službo. Naslov pod šifro »Zanesljiv« 18749 v upravl. »a

Posredstva

»REALITETA« zavod za nakup in prodajo nepremičnin je samo v Ljubljani, Prešernova ulica 64, I. nadstr. Telefon 44-20

Večji stavbni kompleks

ter nekaj manjših, takoj prodam. Ponudbe v upr. »Slov.« pod »Dobro naloženo« št. 19187.

Gostilno

dobro vpeljana, na prometnem kraju, z vsemi pritlikinami, kupim. Naslov v upravl. »Slovenec« pod št. 19063.

Dražba kmetske posesti

pri Semčju. Njive, vrtovi, vinograd in hiša - skupno nad 60 parcel. - Najnižji ponudek 40.000 din. - Informacije v restavraciji Keršič, Ljubljana, Šiška, od 13-14 ali pismeno pod »Dražba« istotam.

Objave

V upravi »Slovenec«

naj dvignejo inserenti

sledenče ponudbe:

Cena, Center ali blizu št. 18879, Delaven 18053, Do 50.000 — št. 18441, Harmonija št. 17082, Karakter 17183, Kjekoli št. 18979, Kuharica 18047, Odjem najmanj 100 kom., Pametna, Parcela 500 št. 18260, Samo od zasebnika 18277, Snažna 19051, Sončna lega 18891, Takoj 18818, Vreče 18525, Zanesljiva 18812, Zasebnik 19066, Zelen bi harmonijo.

Glavna kolektura Drž. razr. loterije

VRELEC SREČE

ALOJZIJ PLANINŠEK,

Ljubljana, Beethovnova ulica 14

sporoča izid žrebanja z dne 13. decembra 1940 III. razreda 41. kola:

Premijo 502.000 din je zadela srečka št. 38.383
200.000 din št. 99.282,
100.000 din št. 98.705,
60.000 din št. 24.924,
50.000 din št. 60.286,
40.000 din št. 93.005,
12.000 din št. 10.114, 13.401, 17.553, 75.424, 97.074,
8.000 din št. 3.527, 13.208, 14.402, 15.452, 26.417,
37.773, 41.688, 81.920, 88.226, 99.390,
5.000 din št. 10.461, 12.337, 20.070, 29.452, 30.542,
32.672, 38.469, 54.281, 56.648, 57.463,
58.681, 59.965, 61.546, 63.484, 69.690,
70.948, 74.232, 81.792, 82.525, 94.546,
2.000 din št. 2.527, 8.521, 7.917, 12.135, 12.504,
16.126, 17.871, 19.761, 22.894, 32.101,
35.014, 38.680, 59.737, 46.748, 52.612,
58.336, 61.214, 62.937, 64.782, 68.292,
72.875, 73.038, 76.927, 94.304, 95.593,
96.084, 98.456, 98.553, 99.166.

Nadalje je bilo izžrebanih še 1430 dobitkov po 800 dinarjev.

Ker so bile številke sporočene telefonično, eventualna pomota ni izključena.

Žrebanje IV. razreda 41. kola bo 13. jan. 1941. Zadete dobitke glavna kolektura »Vrelec sreče« izplača takoj.

ALI STE ŽE PLAČALI NAROČNINO?

Otroški kotiček

Mihčeve čudovite dogodivščine

(193) Kralj je poslal tudi po vsej svoji deželi sle s sporočilom, da je Mihec izginil. Velika nagrada čaka vsakogar, ki ga pripelje nazaj v grad.

(194) Po glavnih mestnih trgih so se pojavili kraljevi glasniki na konjih in prosili ljudstvo, naj pomaga iskati. Ze dva dni je, kar je Mihec izginil, a nikjer sledu o njem.

Prodamo

Najugodnejši nakup

moških oblik nudi Presker, Sv. Petra c. 14, Ljubljana

Cvetje in jajca

vedno v zalogi pri Baloh, Kolodvorska št. 18, dvorišče, telefon 29-66.

Kostanj

jedilni, sladak, debel in zdrav, po 8 din — nudi Sever & Comp., Ljubljana

Nove triciklje

najboljše izdelave, s prama gumami, dobavljajo po ugodni ceni: Mehanična delavnica Šuštaršič, Tyrševa 13 (Figovec), levo dvorišče.

Dvoje elegantnih sani

za konjsko vprego, in diro s peresi, na gumijasta kolesa, prodam. Ogleda se: Slomškova 6, Ljubljana.

Jabolka

obrana, zimska, močanci (kambovec), bobovec, tafeln in razne druge trpežne dobre zimске vrste od 4 din naprej, razpošilja Henrik Cehner, trg., Libelče, Korosko.

Prodam

zimske suknje, razne slovarje: angleškega, grškega in latinskega, in fotoaparati Compur optika. - Kastelic, Tržaška 48.

Brez petroleja in špirta

imate lahko ugodno in ceneno razsvetljavo! Navodila daje brezplačno

Balkanmetal

tvornica limene i metalne robe Subotica.

Auto-motor

200 ccm motorno kolo

se novo, najnovejši model, napredaj za 6000 din. Generator delavnica, Tyrševa 13 (Figovec), levo dvorišče.

Bencin

je drag in trajna skrb, zato si pustite predelati Vaš tovorni ali osebni avto ali stabilni motor na pogon z ogliem v Specialni delavnici za plinske generatorje, Ljubljana, Tyrševa 13 (Figovec) levo dvorišče.

Pohištvo

Različno novo pohištvo

pisalne mize, kauč itd, poceni napredaj. Generator delavnica, Tyrševa 13 (Figovec), levo dvorišče.

Vnajem

Gostilna

z inventarjem, na prometni in priljubljeno izletni točki, v neposredni bližini Maribora, se odda v najem. Ponudbe v upr. »Slovenec« v Mariboru pod »Lipa« št. 19153.

Drava je prava

zavarovalnica malega človeka

Maribor, Sodna ulica 1 — v lastni palači

Domači zavarovalni zavod - zavaruje za smrt in doživljenje - za doto in gospodarsko osamosvojitve - za rento, starostno preskrbo, preužitke, pokojnino - denar zavarovancev (njihova premijska rezerva) je varno naložen. - Kdor želi sebi in svojem dobro, se zavaruje pri »Dravi«! — Zahtevajte prospekte in obisk zastopnikov!

Božiček mora biti letos v vsaki hiši!

Vsaka družina ima razen stanovanja še kakšno shrambo: podstrežje, drvarnico, klet, hodnik, vrt, delavnico ali gospodarsko poslopje. V takih prostorih leži navadno mnogo raznovrstnih predmetov, katere se ceni za nevedne. Vsakemu je žal za čas, ki bi ga porabil za spravljanje. — Po lastni izkušnji vem, da imate v teh prostorih vsakovrstne železne predmete kot: peč, štedilnike, njih plošče in cevi, kotle, lonce, železne postelje, ograje, mreže, kanale, železne stebre, verige, jeklene vrvi, krampe, lopate, sode, rezervoarje, vseh vrst orodje, razne stroje, nosilce, železne palice itd. Ni dvoma, da imate doma mnogo stare gume, papirja in čunji, ki vam po kotih trohni. Tudi steklo ima lepo vrednost. Vse omenjene predmete poiščite po Vaših prostorih, jih zapeljite k dobro znani tvrdki Justin Gustinčič, Maribor, Kneza Koelja ulica 14, ali podružnici: vogal Ptujске in Tržaške ceste, kjer boste vse dobro prodali. — Za prodano blago boste dobili denar, ki vam bo pripomogel v današnjem času obhajati božič udobno. Torej pohitite z delom!

Sorodnikom, prijateljem in tovarišem naznanjamo, da je naša mamica

Frančiška Grafenauerjeva

roj. Perčič

danes zjutraj ob 3 odšla h Gospodu, nagloma, a dobro pripravljena.

Pokop bo dne 14. decembra ob pol štirih popoldne z Zal. kapelice sv. Petra, k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 13. decembra 1940.

Ciril Grafenauer, soprog z otroki, starši in ostalim sorodstvom.